

ส้มโอ

สินค้าเพื่อการวางแผนพัฒนา
การเกษตรและสหกรณ์จังหวัดปราจีนบุรี
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

กลุ่มสารสนเทศการเกษตร
สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดปราจีนบุรี
โทร./โทรสาร 0 3745 4042 3
จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ : saraban_pri@opsmoac.go.th
สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดปราจีนบุรี

คำนำ

ส้มโอเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญต่อภาคการเกษตรของจังหวัดปราชินบุรี เป็นผลไม้ที่มีศักยภาพในการผลิตและสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกร อีกทั้งยังมีโอกาสในการพัฒนาคุณภาพผลผลิต การเพิ่มมูลค่าสินค้า และการขยายช่องทางการตลาด ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ โดยเฉพาะส้มโอที่มีอัตลักษณ์และคุณภาพเป็นที่ยอมรับ ซึ่งสามารถต่อยอดสู่การพัฒนาสินค้าเกษตรที่มีมูลค่าสูงและสร้างความเข้มแข็งให้แก่เศรษฐกิจภาคการเกษตรของจังหวัด

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดปราชินบุรี จึงได้จัดทำข้อมูลสินค้าเพื่อการวางแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดปราชินบุรี ชนิดสินค้าส้มโอโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การผลิต พื้นที่เพาะปลูก ปริมาณผลผลิต ต้นทุนการผลิต สถานการณ์ด้านการตลาด ปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนศักยภาพและโอกาสในการพัฒนาสินค้าส้มโอของจังหวัด เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการกำหนดแนวทางการพัฒนาและจัดทำแผนงานหรือโครงการที่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่และความต้องการของเกษตรกร

ทั้งนี้ การจัดทำข้อมูลดังกล่าวมุ่งเน้นการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันเกษตรกรและเกษตรกร เพื่อส่งเสริมการพัฒนาส้มโออย่างเป็นระบบ ตั้งแต่กระบวนการผลิต การแปรรูป การเพิ่มมูลค่า การบริหารจัดการสินค้าเกษตร ตลอดจนการเชื่อมโยงตลาด อันจะนำไปสู่การยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันและการพัฒนาภาคการเกษตรของจังหวัดปราชินบุรีให้มีความมั่นคงและยั่งยืน สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดปราชินบุรี หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงาน ในการใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผน กำหนดนโยบาย และขับเคลื่อนการพัฒนาสินค้าส้มโอของจังหวัดปราชินบุรีให้เกิดผลเป็นรูปธรรมต่อไป

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดปราชินบุรี

กันยายน ๒๕๖๙

สารบัญ

➤ ข้อมูลพื้นฐานด้านกายภาพของจังหวัดปราจีนบุรี	
- ความเป็นมาของจังหวัดปราจีนบุรี	๔
- นโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	๕
➤ “ส้มโอปราจีน” GI จังหวัดปราจีนบุรี	
- ลักษณะภูมิประเทศ	๖
- ประวัติความเป็นมา	๗
- กระบวนการผลิต	๘
- รายชื่อผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้ตราสัญลักษณ์ GI ส้มโอปราจีน	๑๐
- การสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐแก่เกษตรกรผู้ผลิตส้มโอ GI จังหวัดปราจีนบุรี	๑๒
- แนวทางการบูรณาการสนับสนุนเกษตรกรส้มโอ GI	๑๔
➤ ข้อมูลภาพรวมแหล่งผลิตส้มโอคุณภาพ (แปลงใหญ่และวิสาหกิจชุมชน)	
- ข้อมูลรายกลุ่มผู้ผลิตส้มโอคุณภาพ	๒๑
- การพัฒนาส้มโอคุณภาพจังหวัดปราจีนบุรี ปี ๒๕๖๙	๒๒
- สถานการณ์การผลิตส้มโอจังหวัดปราจีนบุรี	๒๒
- แนวทางการพัฒนาส้มโอปราจีนบุรี	๒๓
- อัตลักษณ์และการสร้างมูลค่าเพิ่มส้มโอปราจีนบุรี	๒๔
- สรุปแนวทางการพัฒนาส้มโอปราจีนบุรี	๒๕
- การแปรรูปส้มโอ จังหวัดปราจีนบุรี	๒๖
- แนวทางการพัฒนาการแปรรูปส้มโอของจังหวัดปราจีนบุรี	๒๙
➤ เอกสารอ้างอิง	
➤ คณะผู้จัดทำ	

ข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัดปราจีนบุรี ข้อมูลพื้นฐานด้านกายภาพของจังหวัดปราจีนบุรี

ความเป็นมาของจังหวัดปราจีนบุรี

จังหวัดปราจีนบุรี เคยเป็นดินแดนที่มีความเจริญรุ่งเรืองมายาวนาน ดังปรากฏการตั้งถิ่นฐานของชุมชนสมัยโบราณเมื่อประมาณ ๒,๐๐๐ - ๒,๕๐๐ ปีที่แหล่งโบราณคดีบ้านกระทุ่มแพ้ว ตำบลกระทุ่มแพ้ว อำเภอบ้านสร้าง บ้านหนองอ้อ ตำบลดงพระราม อำเภอเมืองปราจีนบุรี และบ้านดงชัยมัน ตำบลประจันตคาม อำเภอประจันตคาม โบราณวัตถุที่พบ ได้แก่ ลูกปดแก้วแบบอินโด - แปซิฟิก สีต่างๆ ลูกปดหินคาร์เนเลียน หินอะเกตและหินควอตซ์ เครื่องมือเหล็ก ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการติดต่อสัมพันธ์กับชุมชนโบราณใกล้เคียงและอินเดีย โดยเฉพาะที่บ้านดงชัยมันได้พบชิ้นส่วนกลองมโหระทึก ซึ่งเป็นโบราณวัตถุในวัฒนธรรมดงซอนเกี่ยวข้องกับพิธีกรรมซึ่งพบทางตอนใต้ของจีนและในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้รวมทั้งประเทศไทยและยังพบหลักฐานเพนซากเมืองโบราณที่เรียกว่า “เมืองศรีมโหสถ” ที่ตำบลโคกบป อำเภอศรีมโหสถและบริเวณบ้านโคกขวาง อำเภอศรีมหาโพธิ บริเวณซากเมืองโบราณเหล่านี้มีซากโบราณสถานที่ใช้ประกอบพิธีกรรมศาสนิกและโบราณวัตถุ ได้แก่ พระพุทธรูป เทวรูป เครื่องปั้นดินเผา เครื่องสำริดซึ่งเป็นเครื่องมือและเครื่องใช้ กระจายอยู่ทั่วไป ต่อมาศูนย์กลางความเจริญโดยายมาตั้งอยู่ริมแม่น้ำบางปะกง ดังเช่นปัจจุบัน “เมืองปราจีน” เป็นชื่อที่เรียกกันมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา และยังคงมาจนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น เรียกว่า “เมืองปราจีน” หรือ “มณฑลปราจีน” จวบจนสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ จัดระเบียบการปกครองแผ่นดินตามแบบต่างประเทศมณฑลปราจีนได้ถูกยุบเลิกคงมีฐานะเป็นเพียงหัวเมืองเมืองหนึ่ง ต่อมาทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนคำว่า “เมือง” เป็น “จังหวัด” จึงมีชื่อเรียกใหม่ว่า “จังหวัดปราจีนบุรี”

การพัฒนาจังหวัดปราจีนบุรีเป็นการพัฒนาที่เกิดจากความต้องการของประชาชนเป็นหลักโดยมีทุกภาคส่วนในจังหวัดปราจีนบุรี ร่วมใจกันขับเคลื่อนยุทธศาสตร์พัฒนาจังหวัด โดยดำเนินการพัฒนาผลักดันให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกระดับโดยการพัฒนาให้จังหวัดเป็นแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดปราจีนบุรีตั้งอยู่ทางภาคตะวันออกของประเทศ อยู่ระหว่างเส้นละติจูดที่ ๑๓ องศา ๓๙ ลิปดา ถึง ๑๔ องศา ๒๗ ลิปดาเหนือ และเส้นลองจิจูดที่ ๑๐๒ องศา ๐๗ ลิปดาตะวันออก ห่างจากกรุงเทพมหานคร ๑๓๖ กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข ๓๓ ๓๐๕ ใช้เวลาเดินทางเพียง ๑ ชั่วโมง ๓๐ นาที เป็นจุดเชื่อมโยงการคมนาคมจากกรุงเทพมหานคร ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและราชอาณาจักรกัมพูชา ในรัศมี ๑๐๐ กว่ากิโลเมตร และมีอาณา เขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ ทิศตะวันออก ติดต่อกับ จังหวัดนครราชสีมา ติดต่อกับ จังหวัดสระแก้ว

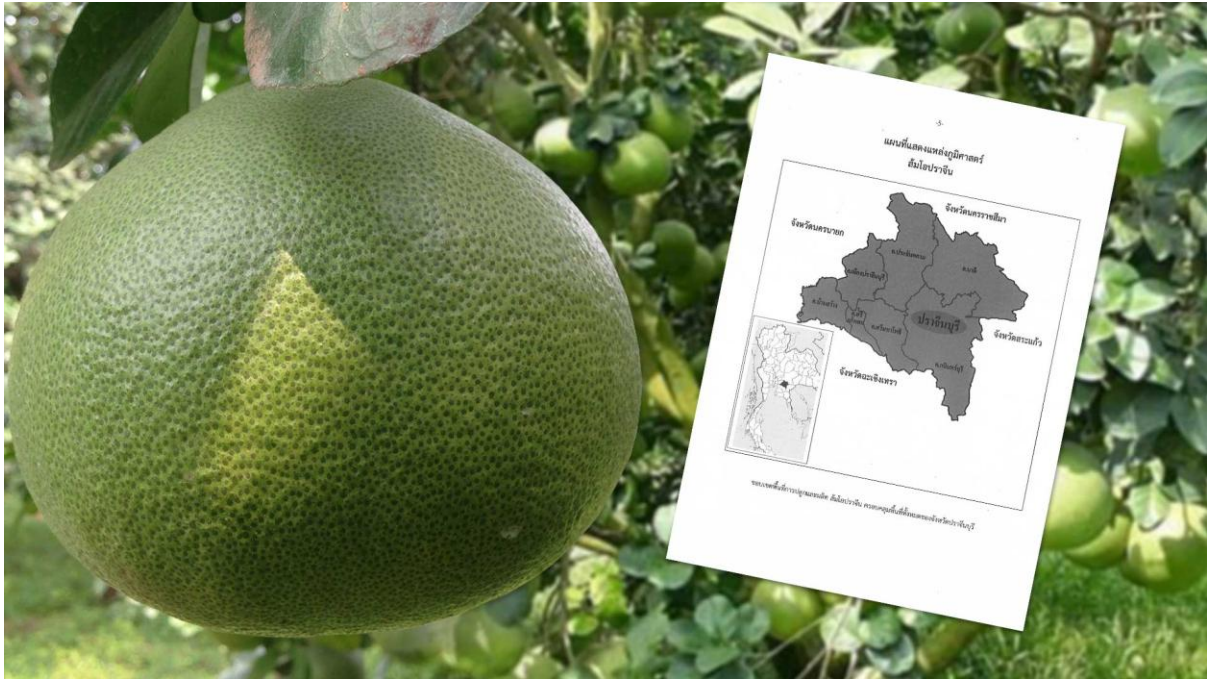
ทิศตะวันตก ติดต่อกับ จังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดนครนายก

ทิศใต้ ติดต่อกับ จังหวัดฉะเชิงเทรา

- สายแยกสุวินทวงศ์ - คีรี	ระยะทางประมาณ ๑๖	กิโลเมตร
- สายสระข่อย - โคกพนมดี - หนองแสง	ระยะทางประมาณ ๗	กิโลเมตร
- สายแยกสุวินทวงศ์ - ม่วงขาว	ระยะทางประมาณ ๘	กิโลเมตร

นอกจากนี้ยังมีถนนสายต่าง ๆ ที่เชื่อมภายในตำบล หมู่บ้าน ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานต่าง ๆ ระยะทางประมาณ ๑๕๐ กิโลเมตร

“ส้มโอปราจีน” GI รสชาติเป็นเอกลักษณ์ตามสายพันธุ์

หนึ่งในส้มโอ GI ที่มีรสชาติเป็นเอกลักษณ์ คือ “ส้มโอปราจีน” (Prachin Pomelo หรือ Som-o Prachin) หมายถึง ส้มโอพันธุ์ทองดี พันธุ์ขาวน้ำผึ้ง พันธุ์ขาวใหญ่ พันธุ์ขาวแตงกวา รสชาติหวาน ไม่ขม ไม่ซ่าลิ้น เปลือกบาง เนื้อเยื่อ กุ้งแน่น เมื่อครบกำหนดการเก็บเกี่ยว สามารถตัดลงจากต้นแล้วปอกเปลือกทานได้ไม่ต้องรอลิ้มต้น ความหวานอยู่ในช่วง ๙ – ๑๕ องศาบริกซ์ ปลูกและผลิตในเขตพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี กรมทรัพย์สินทางปัญญาประกาศขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) เมื่อ ๔ กรกฎาคม ๒๕๖๕

๑. ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดปราจีนบุรี ตั้งอยู่ทางภาคตะวันออกของประเทศไทย ระหว่างละติจูดที่ ๑๓ องศา ๓๙ ลิปดา ถึงละติจูดที่ ๑๔ องศา ๒๗ ลิปดาเหนือ และลองจิจูดที่ ๑๐๑ องศา ๙๐ ลิปดา ถึงลองจิจูดที่ ๑๐๒ องศา ๐๗ ลิปดาตะวันออก จังหวัดปราจีนบุรี มีพื้นที่ทั้งหมด ๒,๙๗๖,๔๗๖ ไร่ เป็นพื้นที่ทำการเกษตร ๗๘๗,๓๙๗.๘๒ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๘๙% ของพื้นที่ทั้งหมด สภาพพื้นที่โดยทั่วไปของจังหวัดปราจีนบุรี ทางด้านเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภูเขาสูง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแนวเทือกเขาสันทาแก่ง ถัดลงมาเป็นที่ลาดเชิงเนินทางตอนกลาง ตะวันตก ตะวันออกเฉียงใต้และด้านใต้เป็นที่ราบลุ่ม พื้นที่เขาสูงเป็นแหล่งต้นน้ำของแม่น้ำหลายสาย เช่น แม่น้ำหनुมาน แม่น้ำปราจีนบุรี แม่น้ำพระปรัง เป็นต้น จัดอยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำปราจีนบุรี จึงเหมาะแก่การเพาะปลูกผลไม้ต่างๆ โดยเฉพาะ “ส้มโอปราจีน” และเนื่องจากได้พื้นดินมีเศษศิลาแลงที่สะสมมานานปี มีแร่ธาตุที่เหมาะสมแก่การเจริญเติบโตของ “ส้มโอปราจีน”

๒. สภาพภูมิอากาศ

จังหวัดปราจีนบุรี อยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุม ๒ ชนิด คือ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งลมนี้เป็นลมที่พัดพาความหนาวเย็นจากประเทศจีนมาสู่ประเทศไทยในช่วงฤดูหนาว อิทธิพลของลมนี้จะทำให้จังหวัดปราจีนบุรีประสบกับสภาวะอากาศหนาวเย็นและแห้งแล้ง ตั้งแต่ประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์กับมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ซึ่งพัดปกคลุมในช่วงฤดูฝนประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม ซึ่งทำให้มีฝนและอากาศชุ่มชื้น เนื่องจากปราจีนบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกที่อยู่ลึกเข้าไปในแผ่นดิน จึงมีอากาศร้อนมากกว่าจังหวัดที่อยู่ตามชายฝั่ง และในฤดูหนาวก็มีอากาศหนาวกว่า โดยมีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดทั้งปี ๒๘.๓ องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย ๓๓.๙ องศาเซลเซียส สำหรับอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ยคือ ๒๓.๘ องศาเซลเซียส ปริมาณฝนรวมตลอดปีอยู่ในช่วง ๑,๖๐๐ – ๑,๙๐๐ มิลลิเมตร และส่วนมากเกษตรกรจะใช้น้ำใต้ดิน ที่มีบ่อน้ำตื้นพักไว้ และมีตาน้ำไหลซึมตลอดเวลา จึงทำให้ไม่มีผลกระทบการเพาะปลูกส้มโอปราจีน ทำให้ส้มโอปราจีนมีรสชาติที่เป็นเอกลักษณ์ตามสายพันธุ์

๓. ประวัติความเป็นมา

จังหวัดปราจีนบุรี เป็นหนึ่งในแหล่งเพาะปลูกส้มโอที่ดีที่สุดแห่งหนึ่งของไทย ดังคำขวัญของจังหวัดที่ว่า “ศรีมหาโพธิ์คู่บ้าน ไผ่ตงหวานคู่เมือง ผลไม้ลือเลื่อง เขตเมืองทวารวดี” ซึ่งคำกล่าวนี้นับบอกว่าจังหวัดปราจีนบุรี เคยเป็นดินแดนที่มีความเจริญรุ่งเรืองมาตั้งแต่สมัยทวารวดี ปรากฏหลักฐานเป็นซากเมืองที่เรียกว่า “เมืองศรีมโหสถ” ที่ตำบลโคกปึก อำเภอศรีมโหสถ และทางทิศตะวันออกของเมืองศรีมโหสถที่บริเวณบ้านโคกขวาง อำเภอศรีมหาโพธิ์ ยังมีชุมชนโบราณที่มีอายุร่วมสมัยเดียวกัน มีซากเมืองโบราณสถานโบราณวัตถุต่างๆ เช่น พระพุทธรูปเครื่องสำริด เครื่องมือเครื่องใช้ และเศษศิลาแลงกระจายอยู่ทั่วไปด้วยสภาพพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งประกอบไปด้วยที่ราบสูงและป่าที่บดขยี้ซับซ้อน จึงเป็นแหล่งกำเนิดต้นน้ำหลายสาย เช่น แม่น้ำบางปะกง แม่น้ำปราจีน แม่น้ำพระปรัง ประกอบกับใต้พื้นดินส่วนมากมีศิลาแลงสมัยทวารวดี จึงเป็นแหล่งที่มีแร่ธาตุจำเป็นต่อพืช และอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเพาะปลูก “ส้มโอปราจีน”

๔. คุณลักษณะเด่น

เมื่อตัดลงจากต้นสามารถปอกเปลือกทานได้เลย ไม่ต้องรอลิ้มต้น รสชาติหวาน อร่อย ไม่ขม ไม่ซ่าลิ้น เป็นเอกลักษณ์ตามสายพันธุ์ และผลผลิตมีให้บริโภคได้เพียงปีละ ๑ ครั้ง เท่านั้น ชื่อเสียงของ “ส้มโอปราจีน” มีมานานกว่า ๔๐ ปี โดยในงาน “วันเกษตรปราจีนบุรี” ที่มีการจัดขึ้นทุกปี ครั้งที่ ๖๐ ในปี ๒๕๖๙ ก็มีการนำส้มโอปราจีนไปจัดแสดงและจำหน่ายภายในงานดังกล่าว จึงทำให้เห็นว่า “ส้มโอปราจีน” เป็นที่รู้จักกว้างขวางมาเป็นเวลานาน ประกอบกับ “ส้มโอปราจีน” ผลผลิตส่วนใหญ่ ร้อยละ ๙๐ จะส่งออกไปยังต่างประเทศ เช่น จีน ไต้หวัน เวียดนาม เป็นต้น ไม่เพียงพต่อการขายในแต่ละปี “ส้มโอปราจีน” เป็นที่นิยมทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมีการจัดงานวันส้มโอหวานในอำเภอศรีมโหสถ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ จนถึงปัจจุบัน และการจัดงานวันส้มโอหวานในอำเภอศรีมหาโพธิ์ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ จนถึงปัจจุบัน

แผนที่แสดงแหล่งภูมิศาสตร์ ส้มโอปราจีน

ขอบเขตพื้นที่การปลูกและผลิต ส้มโอปราจีน ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัดปราจีนบุรี

กระบวนการผลิต

การปลูก

(๑) พื้นที่ต้องมีสภาพเหมาะสมต่อการเพาะปลูก เช่น สภาพดินต้องไม่มีน้ำขัง มีน้ำเพียงพอต่อการให้น้ำตลอดทั้งปี เป็นต้น

(๒) ใช้กิ่งพันธุ์ที่ผลิตในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี และได้รับการรับรองจากสวนนั้นๆ เพื่อรักษาสายพันธุ์

(๓) ควรปลูกในช่วงฤดูฝน (เดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม) เพื่อป้องกันการขาดน้ำ และทำให้ต้นส้มโอฟื้นตัวได้ง่าย โดยการนำกิ่งตอนที่ชำไว้มาปลูกในระยะห่างระหว่างแถวและต้นที่แนะนำคือ ๖ x ๖ เมตร ขุดหลุมปลูกขนาดพอเหมาะกับกิ่งตอน และควรใส่ปุ๋ยมูลสัตว์รองกันหลุมแล้วกลบดินให้แน่นเล็กน้อย

การดูแลรักษา

(๑) ในระยะเริ่มปลูกจนถึงปีที่ ๔ ควรให้น้ำเป็นระยะๆ และหว่านปุ๋ยมูลสัตว์ปีละ ๑ ครั้ง

(๒) ให้น้ำอย่าให้ขาด ใส่ปุ๋ยตามความเหมาะสมก่อนมีผลผลิตและก่อนการเก็บเกี่ยว

การเก็บเกี่ยว

(๑) ช่วงเวลาเก็บเกี่ยวผลผลิตส้มโอ ในช่วงเดือนมิถุนายน ถึง เดือนสิงหาคมของทุกปี

(๒) เมื่ออายุผลส้มโอแก่จัดที่อายุ ๗.๕ - ๘ เดือน จะทำให้รสชาติดี ตามเอกลักษณ์ของสายพันธุ์

(๓) วิธีการเก็บเกี่ยว ควรใช้กรรไกรตัดที่ละลูกและจัดเรียงในภาชนะให้เหมาะสม โดยควรมีวัสดุรอง เพื่อป้องกันการซ้ำของส้มโอ แล้วนำมาคัดแยกเกรดตามขนาดผล

การบรรจุหีบห่อ

(๑) รายละเอียดบนฉลากหรือบรรจุภัณฑ์ให้ประกอบด้วยคำว่า “ส้มโอปราจีน หรือ Prachin Pomelo หรือ Som-o Prachin

(๒) ให้ระบุชื่อและที่อยู่ เบอร์ติดต่อ ของผู้ผลิต/ผู้ประกอบการค้า ระบุชื่อพันธุ์ น้ำหนัก วันเดือนปีที่ผลิต และวันเดือนปีที่บรรจุ

การพิสูจน์แหล่งกำเนิด

(๑) ส้มโอปราจีน ต้องปลูกและผลิตในเขตพื้นที่ที่กำหนด ตามกระบวนการผลิตข้างต้น

(๒) กระบวนการผลิตจะต้องผ่านการควบคุมตรวจสอบ คือมีการขึ้นทะเบียนสมาชิกผู้ผลิต และผู้ประกอบการค้าส้มโอปราจีน รวมทั้งต้องมีเอกสารกำกับเพื่อการตรวจสอบย้อนกลับได้

เงื่อนไขที่นายทะเบียนกำหนดตามมาตรา ๑๕

(๑) จัดให้มีการขึ้นทะเบียนสมาชิกผู้ผลิต และผู้ประกอบการค้าที่ประสงค์จะขอใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ส้มโอปราจีน

(๒) ผู้ขอขึ้นทะเบียนสมาชิกผู้ผลิต และผู้ประกอบการค้า จะต้องปฏิบัติตามคู่มือการปฏิบัติงานสำหรับสมาชิกผู้ขอใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ส้มโอปราจีน และดำเนินการตามแผนการควบคุมตรวจสอบทั้งกระบวนการผลิตในระดับผู้ผลิตและระดับจังหวัด

รายชื่อผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้ตราสัญลักษณ์ GI ส้มโอปราจีน (สข.๖๕๑๐๑๗๗) จังหวัดปราจีนบุรี

ประเภท	ลำดับ ที่	ผู้ได้รับใบอนุญาต	เลขที่	หมู่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด	เบอร์โทรศัพท์
รายเดี่ยว	๑	นางสาวมานิตา ตันแพง	๑๙๗	๑	โคกปี่	ศรีมโหสถ	ปราจีนบุรี	๐๙๖-๘๒๙๑๖๙๔
รายเดี่ยว	๒	นางลำภู แก้วศรี	๑๙๕	๑	โคกปี่	ศรีมโหสถ	ปราจีนบุรี	๐๙๗-๐๕๙๙๕๕๓
รายเดี่ยว	๓	นายพุมิวิทย์ เกิดสันติ	๑๕๘	๑	โคกปี่	ศรีมโหสถ	ปราจีนบุรี	๐๙๐-๙๙๖๖๖๔๓
รายเดี่ยว	๔	นายสุพจน์ สมยา	๑๖	๑	โคกปี่	ศรีมโหสถ	ปราจีนบุรี	๐๙๖-๑๖๗๕๕๑๖
รายเดี่ยว	๕	นายสัญญา พันธทา	๓๘/๑	๑	โคกปี่	ศรีมโหสถ	ปราจีนบุรี	๐๙๙-๐๒๙๗๕๕๖
รายเดี่ยว	๖	นายนพกร จงวิศาล	๑๖๘	๑	โคกปี่	ศรีมโหสถ	ปราจีนบุรี	๐๙๑-๗๓๕๔๖๐๐
รายเดี่ยว	๗	นายสุวิทย์ พันธทา	๒๔/๒	๑	โคกปี่	ศรีมโหสถ	ปราจีนบุรี	๐๙๕-๒๙๓๐๙๒๙
รายเดี่ยว	๘	นางสาวลภัสสรดา พุ่งสินธุ์	๗๑/๒	๑	โคกปี่	ศรีมโหสถ	ปราจีนบุรี	๐๙๙-๔๔๒๖๕๖๐
รายเดี่ยว	๙	นายโกลม เขียวแก่	๗๒	๑	โคกปี่	ศรีมโหสถ	ปราจีนบุรี	๐๙๐-๐๙๖๖๕๒๖
รายเดี่ยว	๑๐	นายประจักษ์ แต้มบัว	๑๒๐/๒	๑	โคกปี่	ศรีมโหสถ	ปราจีนบุรี	๐๙๒-๙๖๒๑๙๙๕
รายเดี่ยว	๑๑	นางรุ่งนภา ดาราย	๘๑	๑	โคกปี่	ศรีมโหสถ	ปราจีนบุรี	๐๙๖-๑๓๙๙๒๙๗
รายเดี่ยว	๑๒	นางสาวอมรภรณ์ ตันติวงศ์สุภา	๑๙๕	๑	โคกปี่	ศรีมโหสถ	ปราจีนบุรี	๐๙๙-๑๒๙๐๙๙๒
รายเดี่ยว	๑๓	นางสาวพรพรรณ สุขมาก	๑๕๙	๑	โคกปี่	ศรีมโหสถ	ปราจีนบุรี	๐๖๕-๖๐๔๐๐๗๗
รายเดี่ยว	๑๔	นางศิริธร สิริวนารณ	๙๙	๒	โคกปี่	ศรีมโหสถ	ปราจีนบุรี	๐๖๒-๓๑๔๒๐๒๐
รายเดี่ยว	๑๕	นางสาวรุ่งนภา เขาวนดี	๕๑/๑	๒	โคกปี่	ศรีมโหสถ	ปราจีนบุรี	๐๙๕-๑๔๗๙๒๔๙
รายเดี่ยว	๑๖	นายสุระชัย บรรลือวงศ์	๑๖	๒	โคกปี่	ศรีมโหสถ	ปราจีนบุรี	๐๙๙-๐๙๔๕๕๒๘
รายเดี่ยว	๑๗	นางลำไย ไทยญาณุสร	๒๕๓	๒	โคกปี่	ศรีมโหสถ	ปราจีนบุรี	๐๙๗-๙๒๑๐๗๒๒
รายเดี่ยว	๑๘	นายอารี มนตรี	๒๘๐	๒	โคกปี่	ศรีมโหสถ	ปราจีนบุรี	๐๙๙-๔๑๒๓๗๒๔
รายเดี่ยว	๑๙	นายวิจารณ์ เขาวนดี	๓๓๑	๒	โคกปี่	ศรีมโหสถ	ปราจีนบุรี	๐๙๑-๖๖๓๙๔๔๔
รายเดี่ยว	๒๐	นางสุดาภรณ์ บรรลือวงศ์	๑๗๑	๒	โคกปี่	ศรีมโหสถ	ปราจีนบุรี	๐๙๒-๔๒๖๑๕๐๙
รายเดี่ยว	๒๑	นางขวัญธนา ภูระยา	๒๔๒	๒	โคกปี่	ศรีมโหสถ	ปราจีนบุรี	๐๙๙-๙๓๐๔๔๕๕
รายเดี่ยว	๒๒	นายสุกรี เทวฤทธิ์	๖๗/๑	๒	โคกปี่	ศรีมโหสถ	ปราจีนบุรี	๐๙๑-๒๙๓๙๙๒๑
รายเดี่ยว	๒๓	นายอนงค์ มงคล	๒๐๘	๒	โคกปี่	ศรีมโหสถ	ปราจีนบุรี	๐๙๖-๘๓๒๑๑๙๙
รายเดี่ยว	๒๔	นายสานิต เขาวนดี	๑๖๑	๒	โคกปี่	ศรีมโหสถ	ปราจีนบุรี	๐๖๕-๕๑๕๕๕๘๘
รายเดี่ยว	๒๕	นางเรณู โกษอด	๕๘	๒	โคกปี่	ศรีมโหสถ	ปราจีนบุรี	๐๙๐-๐๗๔๑๕๗๘
รายเดี่ยว	๒๖	นายสุทัศน์ พาลี	๘๓/๑	๒	โคกปี่	ศรีมโหสถ	ปราจีนบุรี	๐๙๐-๙๕๙๗๔๙๒
รายเดี่ยว	๒๗	นายบัณฑิต ฉวีนิรมล	๔	๒	โคกปี่	ศรีมโหสถ	ปราจีนบุรี	๐๙๙-๙๓๓๔๙๙๙
รายเดี่ยว	๒๘	นางสาวประมวลศรี พาลี	๒๑	๒	โคกปี่	ศรีมโหสถ	ปราจีนบุรี	๐๖๒-๒๓๙๐๑๔๒
รายเดี่ยว	๒๙	นายบัวเผื่อน คำสอน	๒๔๐	๒	โคกปี่	ศรีมโหสถ	ปราจีนบุรี	๐๙๗-๐๙๒๙๖๘๐
รายเดี่ยว	๓๐	นายสันหลักร์ โยธา	๗๔	๒	โคกปี่	ศรีมโหสถ	ปราจีนบุรี	๐๙๑-๑๗๗๕๑๗๑
รายเดี่ยว	๓๑	นายธีระ รักคิด	๓๒๓	๒	โคกปี่	ศรีมโหสถ	ปราจีนบุรี	๐๙๑-๗๙๒๐๖๙๙
รายเดี่ยว	๓๒	นายปริญญา ฉวีนิรมล	๑๗๕	๒	โคกปี่	ศรีมโหสถ	ปราจีนบุรี	๐๙๙-๐๙๕๒๖๙๓

รายเดี่ยว	๓๓	นายพินิจ ศักดิ์สังข์	๕๗/๒	๒	โคกปึก	ศรีมโหสถ	ปราจีนบุรี	๐๘๕-๘๑๑๕๕๕๓
รายเดี่ยว	๓๔	นายสุบิน สุวรรณ	๙๖/๑	๔	โคกปึก	ศรีมโหสถ	ปราจีนบุรี	๐๘๙-๕๑๙๒๕๑๕
รายเดี่ยว	๓๕	นายสมชาย เขาวนดี	๑๙๘/๔	๔	โคกปึก	ศรีมโหสถ	ปราจีนบุรี	๐๘๙-๖๐๘๓๗๑๖
รายเดี่ยว	๓๖	นายสง่า ถาวร	๗๒	๘	โคกปึก	ศรีมโหสถ	ปราจีนบุรี	๐๙๐-๒๕๘๐๔๗๙
รายเดี่ยว	๓๗	นายปราโมทย์ จันทรสุข	๒๐	๘	โคกปึก	ศรีมโหสถ	ปราจีนบุรี	๐๘๗-๑๓๖๕๓๗๕
รายเดี่ยว	๓๘	นายบุญส่ง รัศมีเจริญพร	๖๒	๘	โคกปึก	ศรีมโหสถ	ปราจีนบุรี	๐๘๗-๐๖๒๘๓๙๑
รายเดี่ยว	๓๙	นางเกษราภรณ์ จงวิศาล	๑๐๐	๘	โคกปึก	ศรีมโหสถ	ปราจีนบุรี	๐๙๔-๘๔๓๒๖๕๔
รายเดี่ยว	๔๐	นายสุรัส จันทรศรี	๗๙	๙	โคกปึก	ศรีมโหสถ	ปราจีนบุรี	๐๘๖-๐๘๗๖๔๔๕
รายเดี่ยว	๔๑	นางสาวรัชนิกร วงกลม	๖	๓	ศรีมหาโพธิ	ศรีมหาโพธิ	ปราจีนบุรี	๐๖๓-๒๒๗๐๕๖๗
รายเดี่ยว	๔๒	นายสถาพร สุวรรณพิทักษ์	๑๓	๗	ศรีมหาโพธิ	ศรีมหาโพธิ	ปราจีนบุรี	๐๘๖-๑๓๕๕๕๗๙
รายเดี่ยว	๔๓	นางสมปอง แตรวงษ์	๘๘	๗	ศรีมหาโพธิ	ศรีมหาโพธิ	ปราจีนบุรี	๐๘๙-๐๖๘๐๒๐๓
รายเดี่ยว	๔๔	นายวีระ บุญเนื่อง	๕	๒	ท่าตูม	ศรีมหาโพธิ	ปราจีนบุรี	๐๘๙-๕๔๑๘๕๕๖
รายเดี่ยว	๔๕	นางพัฒนจิตา ธนศักดิ์สุพล	๓๘	๖	ท่าตูม	ศรีมหาโพธิ	ปราจีนบุรี	๐๘๒-๔๔๗๔๔๖๒
รายเดี่ยว	๔๖	นางสุชิน กรัดกระยาง	๘๙/๑๑	๘	ท่าตูม	ศรีมหาโพธิ	ปราจีนบุรี	๐๙๙-๒๔๙๐๐๔๘
รายเดี่ยว	๔๗	นายบุญสืบ ไพเราะ	๒๒	๘	ท่าตูม	ศรีมหาโพธิ	ปราจีนบุรี	๐๘๙-๕๔๒๙๓๓๖
รายเดี่ยว	๔๘	นางสาวรัตนา หนองกระทุ่ม	๓๖/๓	๘	ท่าตูม	ศรีมหาโพธิ	ปราจีนบุรี	๐๖๒-๑๙๕๖๑๙๔
รายเดี่ยว	๔๙	นางพยอม ไพเราะ	๒๒	๘	ท่าตูม	ศรีมหาโพธิ	ปราจีนบุรี	๐๘๑-๑๕๑๘๖๖๙
รายเดี่ยว	๕๐	นายสุทธิรักษ์ แสนวงศ์	๓๓๑	๘	ท่าตูม	ศรีมหาโพธิ	ปราจีนบุรี	๐๖๓-๘๕๗๔๙๓๗
รายเดี่ยว	๕๑	นางสาวธัญญา ไพเราะ	๒๒	๘	ท่าตูม	ศรีมหาโพธิ	ปราจีนบุรี	๐๙๘-๙๖๒๔๙๓๓
รายเดี่ยว	๕๒	นางพยุ่ง น้าพา	๒๒/๑	๘	ท่าตูม	ศรีมหาโพธิ	ปราจีนบุรี	๐๘๑-๗๖๑๗๗๖๔
รายเดี่ยว	๕๓	นายไพฑูรย์ บุญโต	๙๗	๘	ท่าตูม	ศรีมหาโพธิ	ปราจีนบุรี	๐๘๙-๗๙๒๐๒๘๖
รายเดี่ยว	๕๔	นายสุชาติ หนองกระทุ่ม	๓๐	๘	ท่าตูม	ศรีมหาโพธิ	ปราจีนบุรี	๐๘๒-๑๕๘๖๔๓๘
รายเดี่ยว	๕๕	นายทรงพล สุขเกษม	๖๑/๑	๘	ท่าตูม	ศรีมหาโพธิ	ปราจีนบุรี	๐๖๑-๕๕๒๙๔๔๒
รายเดี่ยว	๕๖	นายบุญธรรม หนองกระทุ่ม	๓๖	๘	ท่าตูม	ศรีมหาโพธิ	ปราจีนบุรี	๐๘๖-๑๕๔๖๖๖๒
รายเดี่ยว	๕๗	นายชาญ ฝันชัย	๑๒๗	๘	ท่าตูม	ศรีมหาโพธิ	ปราจีนบุรี	๐๘๓-๑๑๘๔๓๙๗
รายเดี่ยว	๕๘	นายกิจจา ไพเราะ	๑๙๗	๘	ท่าตูม	ศรีมหาโพธิ	ปราจีนบุรี	๐๙๒-๕๕๒๙๐๙๐
รายเดี่ยว	๕๙	นางน้อย ชูวงษ์	๒๖/๑	๘	ท่าตูม	ศรีมหาโพธิ	ปราจีนบุรี	๐๘๙-๘๘๐๐๑๖๔
รายเดี่ยว	๖๐	นายสุวิทย์ หนองกระทุ่ม	๓๖/๑	๘	ท่าตูม	ศรีมหาโพธิ	ปราจีนบุรี	๐๘๗-๔๘๖๓๗๒๕
รายเดี่ยว	๖๑	นางสมพร เตรณะกาโย	๖/๔	๑๒	ไม้เค็ด	เมืองปราจีนบุรี	ปราจีนบุรี	๐๘๑-๘๐๗๗๖๑๓
รายเดี่ยว	๖๒	นางยุพา ไพเราะ	๖/๒	๑๒	ไม้เค็ด	เมืองปราจีนบุรี	ปราจีนบุรี	๐๘๑-๘๐๘๕๐๐๘
รายเดี่ยว	๖๓	นายสัญญา เล่ห์สิงห์	๑๒๐	๒	แก่งดินสอ	นาดี	ปราจีนบุรี	๐๙๘-๒๘๕๔๖๑๙
รายเดี่ยว	๖๔	นายยุทธนา หล้าสมบูรณ์	๙๐	๑	บ่อทอง	กบินทร์บุรี	ปราจีนบุรี	๐๙๖-๗๗๓๑๑๙๙
รายเดี่ยว	๖๕	นางสาวประไพ แสงคุณ	๑/๒	๒	เขาไม้แก้ว	กบินทร์บุรี	ปราจีนบุรี	๐๙๒-๔๔๑๗๖๕๖
รายเดี่ยว	๖๖	นายธีรณัย สารสุข	๘๒/๑	๑๑	วังดาล	กบินทร์บุรี	ปราจีนบุรี	๐๙๐-๙๗๙๙๖๖๖
รายเดี่ยว	๖๗	นายธีรณัย สารสุข	๘๒/๑	๑๑	วังดาล	กบินทร์บุรี	ปราจีนบุรี	๐๙๐-๙๗๙๙๖๖๖

รายกลุ่ม	วิสาหกิจชุมชนชาวสวนส้มโอโคกไม้แดง						
	๑	นายศักดิ์ดา โรจนปัญญา	๗๔/๓	๗	ศรีมหาโพธิ	ศรีมหาโพธิ	ปราจีนบุรี ๐๙๘-๒๗๐๓๕๑๕
	๒	นางสมจิตร ใบศรี	๘๕/๑	๗	ท่าตูม	ศรีมหาโพธิ	ปราจีนบุรี ๐๘๔-๓๕๐๑๐๕๒
	๓	นางเป้า ศรีมาศ	๙๐	๘	ท่าตูม	ศรีมหาโพธิ	ปราจีนบุรี ๐๘๐-๐๙๔๙๗๑๖
	๔	นางนิธย์ ไพเราะ	๒๑๘	๘	ท่าตูม	ศรีมหาโพธิ	ปราจีนบุรี ๐๘๔-๙๗๙๔๔๑๙
	๕	นายสุเมธ บุญโต	๕๖	๘	ท่าตูม	ศรีมหาโพธิ	ปราจีนบุรี ๐๙๔-๒๖๘๐๓๒๒
	๖	นางไผ่ หนองกระทุ่ม	๔๖	๘	ท่าตูม	ศรีมหาโพธิ	ปราจีนบุรี ๐๘๖-๑๐๘๙๕๐๒
	๗	นายพิภพ ยิ้มกล้า	๙๖/๑	๘	ท่าตูม	ศรีมหาโพธิ	ปราจีนบุรี ๐๘๙-๒๐๕๓๓๐๑
	๘	นายสายชล หนองกระทุ่ม	๑๑๘	๘	ท่าตูม	ศรีมหาโพธิ	ปราจีนบุรี ๐๘๐-๘๒๙๐๖๔๕
	๙	นางวิวรรณ บุญโต	๑๑๕	๘	ท่าตูม	ศรีมหาโพธิ	ปราจีนบุรี ๐๙๙-๓๓๗๑๖๗๘
	๑๐	นางปู สงงาม	๒๓๕	๘	ท่าตูม	ศรีมหาโพธิ	ปราจีนบุรี ๐๘๕-๒๗๘๕๑๔๐
	๑๑	นางสาวทัศนีย์ ไบศรี	๙๑	๘	ท่าตูม	ศรีมหาโพธิ	ปราจีนบุรี ๐๙๐-๓๘๑๑๐๘๒
	๑๒	นางนันทวัน แสงขลิต	๑๑๖	๘	ท่าตูม	ศรีมหาโพธิ	ปราจีนบุรี ๐๙๒-๖๕๔๑๒๐๔
	๑๓	นายน้อย ไบศรี	๑๖๔	๘	ท่าตูม	ศรีมหาโพธิ	ปราจีนบุรี ๐๙๓-๖๙๓๐๓๒๔
	๑๔	นายสมชาย หนองกระทุ่ม	๓๐/๓	๘	ท่าตูม	ศรีมหาโพธิ	ปราจีนบุรี ๐๙๓-๐๑๗๕๖๒๙
	๑๕	นางสุมาลี หนองกระทุ่ม	๒๒๙	๘	ท่าตูม	ศรีมหาโพธิ	ปราจีนบุรี ๐๖๒-๔๙๗๘๐๐๑

✦ การสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐแก่เกษตรกรผู้ผลิตส้มโอ GI จังหวัดปราจีนบุรี

แนวทางการบูรณาการความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อยกระดับส้มโอ GI ปราจีนบุรี สร้างมูลค่าเพิ่ม พัฒนาคุณภาพผลผลิต และเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรอย่างยั่งยืน

ส้มโอ GI หรือส้มโอที่ได้รับการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ เป็นสินค้าเกษตรที่มีเอกลักษณ์ เชื่อมโยงกับแหล่งผลิตและภูมิปัญญาท้องถิ่น การสนับสนุนจากภาครัฐจึงควรครอบคลุมตั้งแต่การผลิต การควบคุมคุณภาพ การรับรองมาตรฐาน การแปรรูป ไปจนถึงการตลาด เพื่อให้เกษตรกรได้รับประโยชน์จากมูลค่าและชื่อเสียงของสินค้า GI

👉 บทบาทของหน่วยงานภาครัฐในการสนับสนุนเกษตรกร

๑. สำนักงานเกษตรจังหวัดปราจีนบุรี และสำนักงานเกษตรอำเภอ

- ส่งเสริมการผลิตส้มโอคุณภาพตามหลักวิชาการ
- ถ่ายทอดเทคโนโลยีการดูแลสวน การจัดการน้ำ ปุ๋ย และศัตรูพืช

- สนับสนุนการรวมกลุ่มเกษตรกรและการพัฒนากลุ่มแปลงใหญ่
- ส่งเสริมการจัดทำข้อมูลทะเบียนเกษตรกรและข้อมูลแหล่งผลิต

๒. สำนักงานพาณิชย์จังหวัดปราจีนบุรี

- สนับสนุนการตรวจสอบกระบวนการผลิตและการควบคุมคุณภาพสินค้า GI
- ประสานงานการรับรองผู้ใช้ตราสัญลักษณ์ GI
- ส่งเสริมการตลาด การประชาสัมพันธ์ และการเชื่อมโยงตลาด
- สนับสนุนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการจำหน่ายและสร้างการรับรู้สินค้าอัตลักษณ์ท้องถิ่น

จังหวัดปราจีนบุรีมีการดำเนินงานตรวจสอบกระบวนการผลิตส้มโอปราจีน GI และการรับรองผู้ใช้ตราสัญลักษณ์ โดยในเดือนสิงหาคม ๒๕๖๘ มีการลงพื้นที่ตรวจสอบในอำเภอสรีมโหสถและพื้นที่อื่น ๆ

๓. สถานีพัฒนาที่ดินปราจีนบุรี

- ให้บริการตรวจวิเคราะห์ดินและคำแนะนำการปรับปรุงบำรุงดิน
- ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยพืชสด และการจัดการดินอย่างเหมาะสม
- สนับสนุนการอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อรักษาสภาพพื้นที่ปลูกส้มโอ

๔. ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรปราจีนบุรี และกรมวิชาการเกษตร

- สนับสนุนองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีการผลิตและการจัดการโรคพืช
- ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตที่ปลอดภัยและได้มาตรฐาน
- สนับสนุนการตรวจวิเคราะห์สารตกค้างและการพัฒนาคุณภาพผลผลิตตามภารกิจของหน่วยงาน

๕. สำนักงานสหกรณ์จังหวัดปราจีนบุรี

- ส่งเสริมการรวมกลุ่มในรูปแบบสหกรณ์หรือกลุ่มเกษตรกร
- สนับสนุนการบริหารจัดการกลุ่ม การรวบรวมผลผลิต และการวางแผนจำหน่าย
- ให้คำแนะนำด้านการบริหารธุรกิจและการพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรเกษตรกร

๖. สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรี และสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ

- ส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปจากส้มโอ
- ให้คำปรึกษาด้านกระบวนการผลิต บรรจุภัณฑ์ และมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง
- สนับสนุนการพัฒนาผู้ประกอบการชุมชนและการสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีอัตลักษณ์

☛ แนวทางการบูรณาการสนับสนุนเกษตรกรส้มโอ GI

👤 ต้นน้ำ: พัฒนาการผลิต

ส่งเสริมเกษตรกรให้ผลิตส้มโอตรงตามข้อกำหนดสินค้า GI โดยเน้นพันธุ์ พื้นที่ กระบวนการผลิต การจัดการสวน และคุณภาพผลผลิต

🌟 กลางน้ำ: เพิ่มมูลค่าและรักษาคุณภาพ

สนับสนุนการคัดเกรด บรรจุภัณฑ์ การจัดเก็บ การแปรรูป และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ใช้ส้มโอปราจีนเป็นวัตถุดิบ

🌊 ปลายน้ำ: ขยายตลาดและสร้างแบรนด์

เชื่อมโยงตลาดค้าส่ง ค้าปลีก ตลาดออนไลน์ ร้านของฝาก การท่องเที่ยวเชิงเกษตร และประชาสัมพันธ์สินค้า GI เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้บริโภค

ข้อเสนอแผนงานสำหรับสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดปราจีนบุรี

โครงการที่เสนอ	กิจกรรมสำคัญ	ผลที่คาดหวัง
โครงการพัฒนาคุณภาพส้มโอ GI	ถ่ายทอดความรู้และติดตามมาตรฐานการผลิต	เกษตรกรผลิตส้มโอได้ตรงตามข้อกำหนด
โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ส้มโอปราจีน	อบรมแปรรูปและพัฒนาบรรจุภัณฑ์	มีผลิตภัณฑ์ใหม่และช่องทางสร้างรายได้
โครงการตลาดนำการผลิต	เชื่อมโยงผู้ซื้อและผู้จำหน่าย	เกษตรกรมีตลาดรองรับผลผลิต
โครงการประชาสัมพันธ์ส้มโอ GI	จัดทำสื่อและกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว	ผู้บริโภครับรู้และเข้าถึงสินค้าเพิ่มขึ้น
โครงการฐานข้อมูลส้มโอ GI	รวบรวมข้อมูลพื้นที่ปลูก เกษตรกร ผลผลิต ใช้ข้อมูลวางแผนและติดตามผลได้และตลาด	ข้อมูลวางแผนและติดตามผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ส้มโอ ถือเป็นผลไม้สมุนไพรชนิดหนึ่ง ที่มีการนำมาทำประโยชน์ทั้งทางด้านอาหาร และด้านสมุนไพร มาตั้งแต่ในอดีตแล้ว สำหรับในฐานะอาหารมีการใช้ส้มโอเป็นผลไม้สำหรับรับประทานซึ่งจะนำเนื้อผลมา รับประทาน โดยจะให้ น้ำฉ่ำหวาน หรือ หวานอมเปรี้ยวหรือนำเนื้อผลนำมาแปรรูปเป็นน้ำปั่น หรือ ผสมทำ ไอศกรีม รวมถึงนำมาทำอาหาร เช่น ยำส้มโอ ข้าวยา เป็นต้น หรือ นำส่วนใยสีขาวจากเปลือกนำมาสับ และ ตากให้แห้งก่อนบดให้ละเอียดจนเป็นผงอีกครั้ง แล้วนำมาใช้เป็นส่วนผสมของขนมหวาน เช่น ขนมบ้าบิ่น นอกจากนี้ยังมีการใช้ประโยชน์จากส่วนต่างๆ ของส้มโอ เช่น เปลือกด้านนอกของส้มโอนำมาบดผสมสำหรับ ทำธูปหอม ธูปไฉ่ยุง หรือนำเปลือกส้มโอชั้นในส่วนที่เป็นสีขาวมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางต่างๆ เช่น สบู่ สบู่เหลว โลชั่นบำรุงผิว หรือนำมาทำเป็นน้ำมันหอมระเหย เป็นต้น

งานวิจัยและสรรพคุณส้มโอ

ประโยชน์และสรรพคุณส้มโอ

๑. ทำให้ผิวพรรณผุดผ่อง ตาเป็นประกายสวยงาม
๒. แก้กลมวิงเวียน หน้ามืด ตาลาย ใจสั่น
๓. ช่วยขับลม
๔. ช่วยขับเสมหะ
๕. แก้อึดอัด
๖. แก้กูกแน่นหน้าอก
๗. แก้ไอ
๘. แก้ปวดท้องน้อย และไส้เลื่อน
๙. แก้กูกเสียดแน่นเพือ
๑๐. แก้อาเจียน
๑๑. ใช้ต้มน้ำอาบแก้คัน
๑๒. รักษาโรคผิวหนังจำพวกลมพิษ
๑๓. รักษาปวดบวมจากแมลงสัตว์กัดต่อย
๑๔. รักษาโรคลำไส้อักเสบ
๑๕. ช่วยขับพยาธิ
๑๖. ช่วยเจริญอาหาร
๑๗. ช่วยให้การขับถ่ายสะดวก
๑๘. แก้อาการเมาสุรา
๑๙. แก้กูกออักเสบ
๒๐. รักษาฝี
๒๑. แก้อาการปวดศีรษะ

รูปแบบและขนาดวิธีใช้

เปลือกส้มโอ นำมาตากแดดให้แห้งแล้วนำมาบดใช้ปรุงเป็นยาตามตำรับยาต่างๆ เปลือกใช้ตำแล้วนำมาพอกเพื่อรักษาฝี ใช้รักษาโรคลมพิษที่ผิวหนัง ใช้เปลือกผลครึ่งละ ๐.๕-๑ ผล หั่นเป็นชิ้นๆ ต้มกับน้ำอาบหรือทาบ่อยๆ บริเวณที่เป็น แก้อาการไอ มีเสมหะ ด้วยการนำผลสดนำเมล็ดออก แกะเป็นชิ้นเล็กๆ แช่กับน้ำไว้หนึ่งคืน เสร็จแล้วนำไปต้มให้ละลายแล้วผสมกับน้ำผึ้ง นำมาทากวนจนเข้ากันแล้วจิบกินบ่อยๆ แก้อาการปวดศีรษะ ด้วยการนำใบมาพอกบริเวณศีรษะ หรือนำใบมาตากแห้งใช้ชงดื่มแทนชา แก่ปวดท้อง รักษาโรคลำไส้อักเสบ ช่วยขับลม หรือจะนำใบสดมาขยี้ทาจะระงับอาการปวดบวมจากแมลงสัตว์กัดต่อย และขนาดการใช้ทั่วไปที่กำหนดในเภสัชตำรับจีนเท่ากับ ๓-๖ กรัม

ลักษณะทั่วไปของส้มโอ

ส้มโอจัดเป็นไม้ยืนต้นขนาดเล็ก ลำต้น มีลักษณะค่อนข้างเป็นเหลี่ยม และมีรูปทรงที่ไม่แน่นอน มีความสูงของลำต้นประมาณ ๕-๑๕ เมตร ลำต้นแตกกิ่งแขนงมาก กิ่งอ่อนมีขนปกคลุม ลำต้น และกิ่งมีหนาม รูปทรงอ้วน ยาวประมาณ ๑-๕ เซนติเมตร ลำต้นมีทรงพุ่มบริเวณส่วนปลายของลำต้น ขนาดทรงพุ่มประมาณ ๓-๔ เมตร เปลือกลำต้นมีสีน้ำตาลอมเทา ส่วนเนื้อไม้มีลักษณะเหนียว แต่ไม่แข็ง กิ่งหักได้ยาก

ใบแตกออกเป็นใบเดี่ยว เรียงวนสลับกันบนกิ่ง ใบมีขนาดใหญ่ สีเขียวเข้ม แผ่นใบหนา และเป็นมัน กว้าง ๑๐-๑๒ เซนติเมตร ยาว ๑๕-๒๐ เซนติเมตร ใบประกอบด้วยแผ่นใบ และก้านใบ โดยก้านใบจะมีแผ่นใบขนาดเล็กที่เรียกว่า wing ส่วนแผ่นใบจะรูปร่างคล้ายรูปไข่ยาว หรือ รูปโล่ ฐานใบแหลมป้าน ปลายใบมน และมีรอยเว้าตรงกลางเป็นรูปหัวใจ ส่วนขอบใบจะมีหยักเล็กๆ แผ่นใบด้านบนมีสีเขียวเข้มเป็นมันวาว ส่วนแผ่นใบด้านล่างเป็นสีเขียวอ่อน และมีขนนุ่มปกคลุม

ดอก ออกเป็นช่อ หรือ ออกเป็นดอกเดี่ยว แทงออกบริเวณปลายของกิ่งอ่อน ประกอบด้วยช่อดอกที่เกิดบริเวณปลายยอด และตายอดด้านข้าง แต่ละช่อมีดอก ๑-๒๐ ดอก ดอกมีขนาดใหญ่ และเป็นดอกสมบูรณ์เพศที่ผสมเกสรในดอกตัวเอง แต่ละดอกมีขนาด ๓-๗ เซนติเมตร ประกอบด้วยกลีบเลี้ยงที่ฐานดอก ๓-๕ กลีบ ส่วนกลีบดอกมีสีขาว กลีบดอกมีรูปหอก จำนวน ๔-๕ กลีบ กว้างประมาณ ๑.๕ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๓.๕-๔.๐ เซนติเมตร แผ่นกลีบดอกหนา ด้านในกลีบดอกมีเกสรตัวผู้จำนวน ๒๐-๒๕ อัน เรียงซ้อนกันเป็นวงกลมรอบรังไข่ และมีฐานเกสรเชื่อมติดกันเป็นกลุ่ม ๔-๕ กลุ่ม ส่วนด้านในสุดเป็นรังไข่ที่แบ่งเป็นช่องๆ ๑๑-๑๖ ช่อง ทั้งนี้ ดอกส้มโอจะบานจากดอกส่วนปลายก่อน และทยอยบานในดอกโคนช่อ

ผลมีรูปร่างค่อนข้างกลม บางพันธุ์มีขั้วผลเรียวแหลม ผลมีขนาดใหญ่ ขนาดผลประมาณ ๑๐-๑๓ เซนติเมตร ผลอ่อนมีสีเขียว ผลสุกมีสีเขียวอมเหลือง หรือ สีเหลืองทองตามสายพันธุ์ เปลือกหนาประมาณ ๑.๕-๒ เซนติเมตร แบ่งออกเป็น ๓ ชั้น ประกอบด้วยชั้นนอกสุด เรียกว่า flavedo มีสีเขียวอมเหลือง มีต่อมน้ำมันจำนวนมาก ชั้นต่อมา เรียกว่า albedo เป็นส่วนที่เป็นเนื้อเยื่ออ่อนนุ่มสีขาวที่มีความหนา และชั้นที่สามเป็นเนื้อเยื่อของพูที่หุ้มรอบเนื้อผล ส่วนเนื้อผลแบ่งออกเป็นกลีบๆ เรียงติดกันเป็นวงกลม แต่แกะแยกออกจากกันง่าย เรียงกลีบเนื้อผลว่า juice sac ภายในกลีบจะฉ่ำด้วยน้ำที่ให้รสหวานหรือหวานอมเปรี้ยว

เมล็ดรวมกันอยู่ตรงแกนกลางของผล มีจำนวนตั้งแต่ ๐-๒๖๕ เมล็ด/ผล แล้วแต่สายพันธุ์ เมล็ดมีทั้งขนาดใหญ่ และขนาดเล็กสุด เมล็ดมีรูปร่างแบน และผิวย่น เปลือกเมล็ดมีสีเขียวอมเหลือง และเป็นร่องลึกขนาดเมล็ดกว้าง ๐.๖-๑.๒ เซนติเมตร

การขยายพันธุ์ส้มโอ

ส้มโอสามารถขยายพันธุ์ได้ด้วยวิธีเพาะเมล็ด การติดตา การตอน และการเสียบกิ่ง แต่ทั่วไปนิยมปลูกจากต้นพันธุ์ที่ได้จากการตอนหรือการเสียบกิ่ง เพราะจะได้ต้นที่ไม่สูง และได้ผลส้มโอตามพันธุ์ดั้งเดิมที่ต้องการ

สำหรับพื้นที่ปลูกที่น้ำไม่ท่วมง่ายสามารถไถพรวนดินเป็นแปลงให้สม่ำเสมอทั่วไปได้เลย แต่หากเป็นพื้นที่ที่น้ำท่วมง่าย เช่น ที่ราบลุ่มทางภาคกลางต้องขุดยกร่องแปลงเป็นแนวยาวให้สูงขึ้น โดยมีขนาดสันร่องปลูกกว้างประมาณ ๖-๗ เมตร และเป็นร่องน้ำกว้างประมาณ ๑-๑.๕๐ เมตร ลึกประมาณ ๑ เมตร พร้อมกับทำคันกันน้ำรอบสวน

ส่วนการเตรียมหลุม และวิธีการปลูก ให้ขุดหลุมปลูกขนาดประมาณ ๕๐ เซนติเมตร พร้อมตากหลุมปลูกและดินที่ขุดขึ้นมานาน ๑๐-๑๔ วัน ควรเว้นระยะหลุมประมาณ ๖-๘ x ๖-๘ เมตร (แต่ส่วนมากนิยมในระยะ ๗x๗ เมตร)

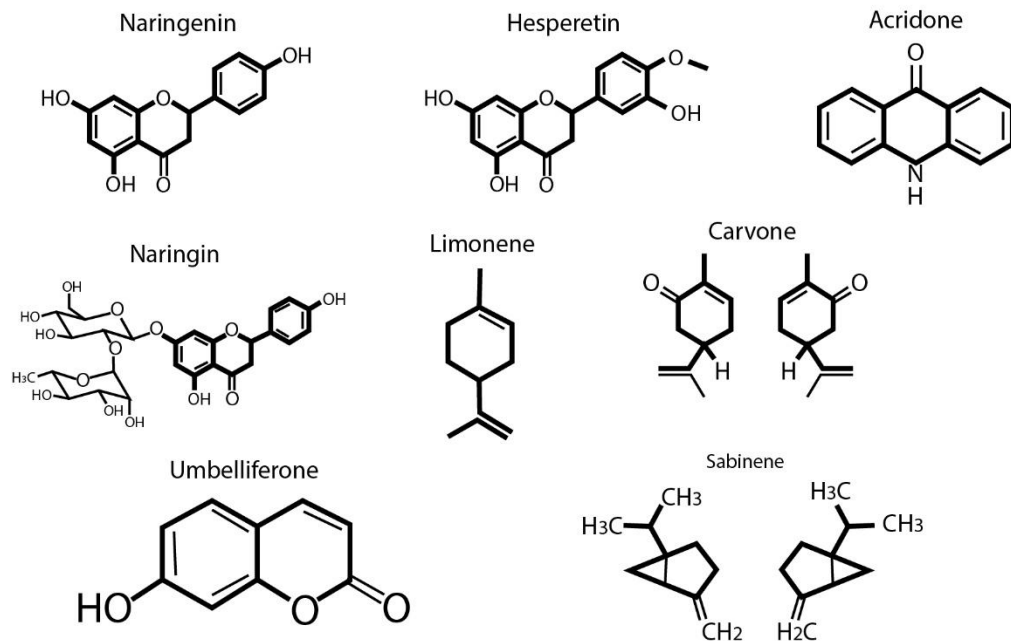
หลังจากที่ตากดิน และหลุมปลูกแล้ว ให้นำหน้าดินเกลี่ยลงหลุม พร้อมโรยปุ๋ยคอก หรือ วัสดุอินทรีย์คลุมผสมให้เข้ากัน ก่อนนำต้นพันธุ์ลงปลูก โดยให้ระดับดินในหลุมสูงกว่าระดับดินเดิมเล็กน้อย และโรยปิดด้วยฟางข้าวหรือเศษใบไม้ จากนั้นนำไม้หลักปัก และผูกมัดต้นพันธุ์ป้องกันไม่ให้ต้นโยก หรือ โน้มเอียง โดยส้มโอจะเริ่มติดดอกและติดผลหลังการปลูกประมาณ ๔ ปี และเริ่มเก็บผลได้หลังจากติดดอกประมาณ ๘ เดือน ทั้งนี้ในปัจจุบันพันธุ์ส้มโอที่เป็นที่นิยมปลูกทางการค้า ได้แก่

๑. พันธุ์ทับทิมสยาม เนื้อสีแดงเข้ม รสชาติหวาน มีกลิ่นหอม เนื้อนุ่ม เปลือกบางสีเขียวเข้ม มีขนอ่อนปกคลุมทั่วผล ปลูกมากที่จังหวัดนครศรีธรรมราช
๒. พันธุ์ขาวใหญ่ เนื้อขาวอมเหลือง รสหวานอมเปรี้ยวเล็กน้อย มีกลิ่นหอมเฉพาะตัว เมล็ดน้อย นิยมปลูกที่จังหวัดสมุทรสงคราม
๓. พันธุ์ทองดี ผลโต กลมแป้น ไม่มีจัก ที่ขั้วมีจิบเล็กน้อย รสหวาน ฉ่ำน้ำ เนื้อสีชมพู เป็นพันธุ์ที่นิยมปลูกที่จังหวัดนครปฐม
๔. พันธุ์ขาวพวง ผลกลม มีจักสูง ผิวเรียบ สีเปลือกเขียวอ่อนอมเหลือง มีเมล็ดน้อย เป็นพันธุ์ดั้งเดิม
๕. พันธุ์ขาวน้ำผึ้ง ผลใหญ่ กลมสูง ก้นเรียบ
๖. พันธุ์ขาวแตงกวา ผลขนาดกลางกลมแป้น เปลือกบาง เนื้อสีขาว นิยมปลูกที่จังหวัดชัยนาท และอยู่ในคำขวัญประจำจังหวัด
๗. พันธุ์ปัตตาเวีย ปลูกมากทางภาคใต้
๘. พันธุ์ท่าข่อย เป็นพันธุ์ที่ปลูกมากที่จังหวัดพิจิตร

องค์ประกอบทางเคมี

สารสำคัญที่พบในเปลือกส้มโอ (ทั้งส่วนที่เขียวและสีขาว) ส่วนใหญ่จะเป็นสารกลุ่มของน้ำมันหอมระเหย และสารกลุ่ม flavonoids เช่น naringenin, hesperetin, [Hesperidin](#), apigenin, poncirin และ eriocitin และยังพบสาร acridone, acronycine, anthranilate, bergamottin, camphor, citral, [Limonene](#), limonin, linalool, myricetin, nerol, nomilin, pinene, quercetin, rutin, scopoletin, umbelliferone และยังพบสารขมในเปลือกชื่อ naringin

รูปภาพองค์ประกอบทางเคมีของส้มโอ

ที่มา : Wikipedia

และจากการวิเคราะห์องค์ประกอบทางเคมีของน้ำมันหอมระเหยจากเปลือก [ส้มโอ](#) ที่สกัดได้จากวิธี TLC และ GC-MS พบว่ามี limonene เป็นองค์ประกอบหลัก และสารกลุ่ม monoterpene อื่นๆ ปริมาณเล็กน้อยได้แก่ alpha-pinene, sabinene, beta-pinene, beta-myrcene, alpha-phellandrene, trans-carveol, cis-carveol และ carvone นอกจากนี้ในเนื้อส้มโอยังมีคุณค่าทางโภชนาการดังนี้

คุณค่าทางโภชนาการของส้มโอ (๑๐๐ กรัม)

• พลังงาน	๓๘	กิโลแคลอรี
• คาร์โบไฮเดรต	๙.๖๒	กรัม
• เส้นใย	๑	กรัม
• ไขมัน	๐.๐๔	กรัม
• โปรตีน	๐.๗๖	กรัม
• วิตามินบี ๑	๐.๐๓๔	มิลลิกรัม ๓%
• วิตามินบี ๒	๐.๐๒๗	มิลลิกรัม ๒%
• วิตามินบี ๓	๐.๒๒	มิลลิกรัม ๑%
• วิตามินบี ๖	๐.๐๓๖	มิลลิกรัม ๓%
• วิตามินซี	๖๑	มิลลิกรัม ๗๓%
• ธาตุแคลเซียม	๔	มิลลิกรัม ๐%
• ธาตุเหล็ก	๐.๑๑	มิลลิกรัม ๑%
• ธาตุแมกนีเซียม	๖	มิลลิกรัม ๒%
• ธาตุแมงกานีส	๐.๐๑๗	มิลลิกรัม ๑%
• ธาตุฟอสฟอรัส	๑๗	มิลลิกรัม ๒%

- ธาตุโพแทสเซียม ๒๑๖ มิลลิกรัม ๕%
- ธาตุโซเดียม ๑ มิลลิกรัม ๐%
- ธาตุสังกะสี ๐.๐๘ มิลลิกรัม ๑%

% ร้อยละของปริมาณแนะนำที่ร่างกายต้องการในแต่ละวันสำหรับผู้ใหญ่

การศึกษาทางเภสัชวิทยาของส้มโอ

ฤทธิ์แก้ไอ ขับเสมหะ และลดการอักเสบ การทดสอบฤทธิ์ในการแก้ไอ ขับเสมหะ และลดการอักเสบของสารสกัด ๔ ชนิด จากเปลือกส้มโอ ได้แก่ สารสกัดน้ำ ๕๐% เอทานอล ๗๐% เอทานอล และ ๙๐% เอทานอล ในหนูพบว่ามีเพียงสารสกัดน้ำ และ ๗๐% เอทานอล เท่านั้นที่มีผล โดยสารสกัดน้ำ ขนาด ๑๐๐๕ มก./กก. น้ำหนักตัว และสารสกัด ๗๐% เอทานอล ขนาด ๔๙๓ มก./กก. น้ำหนักตัว จะมีผลลดความถี่ของการไอในหนูที่ถูกเหนี่ยวนำด้วยน้ำแอมโมเนีย (ammonium liquor) เพิ่มการหลั่งสารฟีนอล เรด (ซึ่งแสดงถึงผลในการขับเสมหะ) และลดการบวมที่ใบหูของหนูที่ถูกทำให้เกิดการบวมโดยสาร xylene ได้ ซึ่งสารสกัด ๗๐% เอทานอล จะมีฤทธิ์ดีกว่าสารสกัดน้ำ

ฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระและลดไขมันในเลือด การศึกษาฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระ และลดไขมันในเลือดของสารสกัดจากเนื้อผลส้มโอพันธุ์ต่างๆ ในประเทศไทย ได้แก่ ขาวใหญ่ ทองดี ขาวแตงกวา ขาวน้ำผึ้ง ท่าซ่อย และทับทิมสยาม พบว่าสารสกัดจากส้มโอ พันธุ์ขาวใหญ่ จะมีปริมาณสารฟีนอลิกสูงสุด และมีฤทธิ์ในการต้านอนุมูลอิสระ ๑,๑-diphenyl-๒-picrylhydrazyl radical และ hydroxyl radical ดีกว่าพันธุ์อื่นๆ ขณะที่สารสกัดจากพันธุ์ขาวแตงกวาและท่าซ่อย สารฟลาโวนอยด์หลักที่พบ คือ naringin และ naringenin สารสกัดจากส้มโอทั้ง ๖ พันธุ์ มีฤทธิ์ลดไขมันในเลือด โดยสามารถยับยั้งเอนไซม์ pancreatic lipase และ pancreatic cholesterol esterase ยับยั้งการเกิดไมเซลล์ของคอเลสเตอรอล (cholesterol micellization) และยับยั้งการจับกับกรดน้ำดีได้ เมื่อจัดแบ่งกลุ่มส้มโอทั้ง ๖ พันธุ์ ด้วยการวิเคราะห์กลุ่มแบบขั้นตอน (Hierarchical Cluster Analysis) ตามองค์ประกอบทางเคมีและฤทธิ์ทางเภสัชวิทยา จะแบ่งออกได้เป็น ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มที่ ๑ ได้แก่ พันธุ์ทองดี ทับทิมสยาม ขาวแตงกวา และท่าซ่อย ที่มีฤทธิ์ทางเภสัชวิทยาและปริมาณฟีนอลิกต่ำจนถึงปานกลาง และกลุ่มที่ ๒ ได้แก่ พันธุ์ขาวใหญ่ และขาวน้ำผึ้ง ซึ่งจะมีปริมาณฟีนอลิกและฤทธิ์ทางเภสัชวิทยาสูง

ฤทธิ์ป้องกันตับจากสารพิษมีงานวิจัยหนึ่งได้ทดลองฉีดสารคาร์บอนเตตระคลอไรด์ในหนูทดลอง จากนั้นให้หนูบริโภคผงสกัดจากเปลือกส้มโอ พบว่าผงสกัดดังกล่าวอาจช่วยลดภาวะเซลล์ตับอักเสบ ลดปริมาณการสะสมธาตุเหล็กที่ทำให้ตับเสื่อม และช่วยป้องกันตับของหนูทดลองจากสารพิษได้อย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่อีกงานวิจัยหนึ่งให้สัตว์ทดลอง ๒ กลุ่มแรกบริโภคอาหารต่างกันพร้อมกับสารสกัดจากส้มโอ และให้อีก ๒ กลุ่มบริโภคอาหารที่ปราศจากสารสกัดดังกล่าว ผลการทดลองพบว่า การบริโภคอาหารร่วมกับสารสกัดจากใบของส้มโออาจช่วยลดระดับไขมันคอเลสเตอรอลและไตรกลีเซอไรด์ในตับลงได้ นอกจากนี้ งานวิจัยยังพบสารประกอบกลุ่มฟีนอลในส้มโอที่อาจมีฤทธิ์ป้องกันตับจากสารพิษ ลดไขมันในเลือด ด้านการอักเสบ และต้านอนุมูลอิสระได้

ฤทธิ์ต้านเชื้อจุลินทรีย์ มีงานวิจัยหนึ่งระบุว่า น้ำมันสกัดจากส้มโออาจช่วยต้านเชื้ออีโคไล (E. Coli) หรือเชื้อซาลโมเนลลา (Salmonella) ที่มักปนเปื้อนในอาหารจนทำให้เกิดภาวะอาหารเป็นพิษได้ เช่นเดียวกับอีกงานวิจัยที่ทดลองใช้น้ำมันหอมระเหยสกัดเย็นจากส้มโอและเกรปฟรุต โดยพบว่าน้ำมันหอมระเหยดังกล่าวอาจมีฤทธิ์ต้านเชื้อจุลินทรีย์ได้เช่นกัน ทั้งยังช่วยต้านอนุมูลอิสระได้อย่างปลอดภัย

ฤทธิ์รักษาโรคเบาหวาน มีงานวิจัยชิ้นหนึ่งระบุว่า สารประกอบกลุ่มฟีนอลที่สกัดได้จากเปลือกส้มโอมี ประสิทธิภาพในการยับยั้งเอนไซม์อัลฟาอะไมเลส (α -amylase) และอัลฟาไกลูโคซิเดส (α -glucosidase) รวมถึงยับยั้งการเกิดสาร AGEs และมีผลต่อการลดระดับน้ำตาลในเลือดหลังรับประทานอาหาร

การศึกษาทางพิษวิทยาของส้มโอ

ในปัจจุบันยังไม่มีการศึกษาความเป็นพิษ จากการรับประทานเนื้อและเปลือกส้มโอ แต่มีการศึกษา ความเป็นพิษต่อเซลล์มะเร็งของสารสกัดจากใบส้มโอ เมื่อนำสารสกัดเอทเธน คลอโรฟอร์ม เอทิลอะซิเตท บิวทานอล และน้ำจากใบส้มโอ ความเข้มข้น ๕๐, ๑๐๐, ๒๐๐ มก./มล. ทดสอบความเป็นพิษต่อเซลล์มะเร็ง ๕ ชนิด ได้แก่ เซลล์มะเร็งปอด NCI-H๔๖๐ เซลล์มะเร็ง neuroblastoma SK-N-H๔๖๐ เซลล์มะเร็งลำไส้ใหญ่ HCT-๑๕ เซลล์มะเร็งปากมดลูก Hela และเซลล์มะเร็งเต้านม MCF-๗ พบว่าสารสกัดคลอโรฟอร์มมีฤทธิ์ที่ สูงสุด โดยมีค่า IC_{๕๐} ต่อเซลล์มะเร็งทั้ง ๕ ชนิด เท่ากับ ๘๑.๑๘ ๑๒๙.๕๖ ๑๑๔.๙๔ ๕๖.๕๔ และ ๑๗๖.๙๓ มก./มล ตามลำดับ แต่ไม่เป็นพิษต่อเซลล์ปกติของปอด สารสกัดคลอโรฟอร์ม ความเข้มข้น ๕๐ ๑๐๐ ๑๕๐ ๒๐๐ มก./มล. เหนียวน้ำให้เกิดการตายแบบ apoptosis ของเซลล์มะเร็ง Hela โดยทำให้เกิดการแตกหัก ของ DNA (DNA fragmentation) และยับยั้งการแสดงออกของยีน Bcl-๒ ซึ่งมีผลกระตุ้นการทำงานของ เอนไซม์ caspase และการสลายตัวของโปรตีน poly (ADP-ribose) polymerase (PARP) เมื่อศึกษา องค์ประกอบทางเคมี พบว่าสารสำคัญประกอบด้วยสารในกลุ่ม polymethoxylated flavones ได้แก่ isosinensetin sinensetin tetramethyl-o-isoscutellarein nobiletin tangeretin และ ๕-hydroxy-๖ ๗ ๘-๓ ๔-pentamethoxyflavone และมีงานวิจัยที่เกี่ยวกับอันตรกิริยาระหว่างส้มโอกับยา อย่างเช่น ทีมวิจัย ของ Guo LQ. et al (๒๐๐๗) ได้ทดสอบ และเปรียบเทียบผลที่เกิดจากอันตรกิริยาระหว่าง Felodipine (ยาลดความดันโลหิต) กับเกรปฟรุต และอันตรกิริยาระหว่าง Felodipine กับส้มโอ พบว่า ทั้ง เกรปฟรุตและ ส้มโอ มีสารกลุ่ม Fluranocoumarins ที่สามารถยับยั้ง Cytochrome P๔๕๐ (กลุ่ม CYP ๓A๔) ในร่างกาย มนุษย์ ได้เหมือนกัน แต่เกรปฟรุตมีสาร Fluranocoumarins ในปริมาณที่มากกว่าที่มีในส้มโอ (โดยเฉลี่ย ปริมาณ ๒ เท่า) จึงส่งผลต่อระดับยาในเลือดได้มากกว่า

มีการทดลองในชายไทยสุขภาพดี ๑๔ คน โดยให้รับประทานส้มโอ (พันธุ์ทองดี) ในปริมาณ ๒๕๐ กรัม เป็นเวลา ๑ ชั่วโมง ก่อนที่จะให้ยา Cyclosporin (ยากดภูมิคุ้มกันของร่างกายหลังปลูกถ่ายอวัยวะ) และเมื่อ ทานยาแล้ว รับประทานส้มโอ (ในปริมาณเดิม) อีกครั้งหลังได้รับยาไปแล้ว ๑๐ นาที แล้วทำการเจาะเลือดเพื่อ ตรวจวัดระดับยาเมื่อครบ ๒๔ ชั่วโมง การทดลองนี้พบว่า ส้มโอในปริมาณดังกล่าว สามารถเพิ่มระดับยา Cyclosporin ในเลือดได้ประมาณ ๓๐% แต่การศึกษานี้ ยังไม่ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับคำแนะนำในการปรับขนาดยา หรือข้อแนะนำในการรับประทานส้มโอว่า ควรรับประทานห่างจากยาเป็นระยะเวลาเท่าไร เนื่องจากการศึกษา นี้ยังมีข้อจำกัดเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้และการวิเคราะห์สารเคมีในส้มโอ

ข้อแนะนำและข้อควรระวัง

๑. ควรรับประทานส้มโอ ในปริมาณเหมาะสม หรือ รับประทานส้มโอสลับกับผลไม้ชนิดอื่นที่หวานน้อยกว่า เพื่อไม่ให้ร่างกายได้รับน้ำตาลมากเกินไป
๒. ควรรับประทานส้มโอแต่พอดีไม่รับประทานมากเกินไป เพราะอาจทำให้ท้องเสีย และปวดมวนท้องได้
๓. ส้มโอเป็นพืชตระกูลเดียวกับเกรปฟรุต จึงอาจเกิดปฏิกิริยาขึ้นได้เมื่อใช้ยาบางชนิด เช่น ยาลด ความดันโลหิต ยาลดไขมันในเลือด และยาแก้แพ้บางชนิด

๔. หลีกเลี่ยงการรับประทานส้มโอในช่วงที่ใช้ยา เช่น ยา Simvastatin Crizotinib Halofantrine Dronedronone และ Domperidone เป็นต้น หรือ ปรึกษาแพทย์และเภสัชกรก่อนเกี่ยวกับปฏิกิริยาของยาที่อาจเกิดขึ้นได้เมื่อรับประทานส้มโอ

ข้อมูลภาพรวมแหล่งผลิตส้มโอคุณภาพ (แปลงใหญ่และวิสาหกิจชุมชน) จังหวัดปราจีนบุรี ปี ๒๕๖๙

☛ ข้อมูลภาพรวม

กลุ่มผู้ผลิตรวม ๔ กลุ่ม สมาชิกทั้งหมด ๑๒๕ ราย พื้นที่ปลูกรวม ๗๙๔ ไร่ ปริมาณการผลิตปี ๒๕๖๙ ประมาณ ๑,๔๒๒ ตัน

รายละเอียดข้อมูลรายกลุ่มผู้ผลิตส้มโอคุณภาพ

รายละเอียดข้อมูลรายกลุ่มผู้ผลิตส้มโอคุณภาพ				
กลุ่มผู้ผลิต / ที่ตั้ง	ข้อมูลพื้นฐาน & มาตรฐาน	สายพันธุ์หลัก	ผลผลิต & ช่วงจำหน่าย	ติดต่อประสานงาน
1. แปลงใหญ่ส้มโอ หมู่ที่ 8 ต.ท่าตูม อ.ศรีมหาโพธิ์ จ.ปราจีนบุรี (ประธาน: นายกิจจา โพธิ์ระ)	สมาชิก: 30 ราย พื้นที่: 339 ไร่ GAP 30 ราย GI 20 ราย	ทองดี, ขาวน้ำผึ้ง	610.2 ตัน (เบอร์ 1: 47%, เบอร์ 2: 30%) ม.ย. - ก.ย. 2569 (พักสุด กรกฎาคม)	คุณบุญธรรม: 086-1546662 คุณสุชิน: 099-2490048 คุณจิตตา: 089-7920286
2. วสข.ชาวสวนส้มโอโคกไม้แดง (บ้าน) ม.8 ต.ท่าตูม อ.ศรีมหาโพธิ์ จ.ปราจีนบุรี (ประธาน: นางนิตย โพธิ์ระ)	สมาชิก: 15 ราย พื้นที่: 118 ไร่ GAP 15 ราย GI แบบกลุ่ม	ทองดี, ขาวน้ำผึ้ง	212.4 ตัน (เบอร์ 1: 44%, เบอร์ 2: 35%) ม.ย. - ก.ย. 2569 (พักสุด กรกฎาคม)	คุณนิตย: 084-9794419 คุณโพธิ์ระ: 089-7920286
3. วสข.หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านสระมะเขือ ม.1 ต.โคกปี่ อ.ศรีมหาโพธิ์ จ.ปราจีนบุรี (ประธาน: นายธีระ ศรีมงคล)	สมาชิก: 30 ราย พื้นที่: 87 ไร่ GAP 18 ราย GI 16 ราย	ทองดี, ขาวน้ำผึ้ง, ขาวใหญ่, ก้นกิมสยาม	100 ตัน (เกรด A: 48%, เกรด B: 28%) ปลาย ม.ย. - ต้น ก.ย. 69 (พักสุด กรกฎาคม 60%)	คุณสุพจน์: 086-1675916 คุณสัญญา: 089-0297556 คุณธีระ: 098-2509325
4. วสข.แปลงใหญ่ส้มโอศรีมหาโพธิ์ ม.2 บ้านโคกวัด ต.โคกปี่ อ.ศรีมหาโพธิ์ จ.ปราจีนบุรี	สมาชิก: 50 ราย พื้นที่: 250 ไร่ GAP 20 ราย GI 20 ราย	พันธุ์ในพื้นที่ (ผลผลิตรวม)	500 ตัน (คาดการณ์ออกตลาด) ม.ย.(25%), ก.ค.(35%), ส.ค.(40%)	นายสาบิต: 086-1471161 น.ส.รุ่งนภา: 085-1478249 นายบัณฑิต: 089-9334989

ข้อมูลราคาโดยประมาณและเกรดผลผลิต

อ.ศรีมหาโพธิ์ (แบ่งเกรดตามเบอร์): เบอร์ 1 (ราคา 60-70 บาท/ลูก) | เบอร์ 2 (ราคา 40-50 บาท/ลูก) | เบอร์ 3 (ราคา 20-30 บาท/ลูก)
อ.ศรีมหาโพธิ์ (บ้านสระมะเขือ): เกรด A (40-55 บาท/กก.) | เกรด B (30-40 บาท/กก.) | เกรด C (15-30 บาท/กก.) | ผลเล็ก (10-15 บาท/กก.)

☛ การพัฒนาส้มโอคุณภาพจังหวัดปราจีนบุรี ปี ๒๕๖๙

ยกระดับการผลิต สร้างมูลค่าเพิ่ม เชื่อมโยงตลาด สร้างรายได้อย่างยั่งยืน

๑. สถานการณ์การผลิตส้มโอจังหวัดปราจีนบุรี

จังหวัดปราจีนบุรีมีการรวมกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอ ทั้งในรูปแบบแปลงใหญ่และวิสาหกิจชุมชน เพื่อพัฒนาคุณภาพผลผลิต ยกระดับมาตรฐานการผลิต และสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกรจากข้อมูลกลุ่มผู้ผลิตที่ปรากฏในเอกสารประกอบ มีข้อมูลภาพรวม ดังนี้

กลุ่มผู้ผลิต 4 กลุ่ม	สมาชิกเกษตรกร 125 ราย
พื้นที่เพาะปลูก 794 ไร่	ผลผลิตประมาณการ 1,422 ตัน

๒. แนวทางการพัฒนาส้มโอปราจีนบุรี

ด้านการผลิตและพัฒนาคุณภาพ

- ส่งเสริมการผลิตตามมาตรฐาน GAP และ GI
- ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการดูแลสวน การจัดการน้ำ และการป้องกันศัตรูพืช
- พัฒนาคุณภาพส้มโอให้มีรสชาติ เนื้อสัมผัส และขนาดตรงตามความต้องการของตลาด

ด้านการรวมกลุ่มและบริหารจัดการ

- เสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่กลุ่มแปลงใหญ่และวิสาหกิจชุมชน
- วางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับช่วงเวลาการเก็บเกี่ยว
- ส่งเสริมการใช้ข้อมูลการผลิตและต้นทุนเพื่อวางแผนการดำเนินงาน

ด้านการตลาดและการเพิ่มมูลค่า

- เชื่อมโยงตลาดกับผู้ประกอบการ ห้างค้าปลีก และผู้บริโภคโดยตรง
- พัฒนาบรรจุภัณฑ์และการคัดเกรดผลผลิต
- ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์และช่องทางการตลาดสมัยใหม่
- พัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปจากส้มโอเพื่อลดความสูญเสีย

ด้านการบูรณาการหน่วยงาน

- ประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และเกษตรกร
- สนับสนุนข้อมูลด้านการผลิต การตลาด และสถานการณ์ราคา
- ติดตามและประเมินผลการพัฒนากลุ่มผู้ผลิตอย่างต่อเนื่อง

๓. อัตลักษณ์และการสร้างมูลค่าเพิ่มส้มโอปราจีนบุรี

ส้มโอปราจีนได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นสินค้า GI เมื่อวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๖๕ ครอบคลุมส้มโอ ๔ สายพันธุ์ ได้แก่ ทองดี ขาวน้ำผึ้ง ขาวใหญ่ และขาวแตงกวา มีลักษณะเด่นด้านรสชาติหวาน ไม่ขม ไม่ชาลิ้น เปลือกบาง และเนื้อเยื่อ

๔. เป้าหมายการพัฒนา

ด้าน	ผลที่คาดหวัง
การผลิต	ผลผลิตมีคุณภาพ ได้มาตรฐาน
เกษตรกร	มีความรู้และบริหารจัดการสวนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
การตลาด	มีช่องทางจำหน่ายหลากหลายและเชื่อมโยงตลาดได้
เศรษฐกิจ	เพิ่มมูลค่าสินค้าและสร้างรายได้ให้ชุมชน
ความยั่งยืน	ใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสมและปรับตัวต่อสภาพภูมิอากาศ

วิสัยทัศน์การพัฒนาส้มโอปราจีนบุรี “ส้มโอปราจีนคุณภาพ มาตรฐาน GI เชื่อมโยงตลาด สร้างรายได้ให้เกษตรกรอย่างยั่งยืน”

การพัฒนาส้มโอปราจีนบุรี

ยกระดับการผลิต สร้างมูลค่าเพิ่ม เชื่อมโยงตลาด สร้างรายได้อย่างยั่งยืน

สถานการณ์การผลิตส้มโอจังหวัดปราจีนบุรี

จังหวัดปราจีนบุรีมีการรวมกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอ ทั้งในรูปแบบแปลงใหญ่และวิสาหกิจชุมชน เพื่อพัฒนาคุณภาพผลผลิต ยกระดับมาตรฐานการผลิต และสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกร

กลุ่มผู้ผลิต
4 กลุ่ม

สมาชิกเกษตรกร
125 ราย

พื้นที่เพาะปลูก
794 ไร่

ผลผลิตประมาณการ
1,422 ตัน

ข้อมูลกลุ่มผู้ผลิต

กลุ่มที่	ชื่อกลุ่ม / ที่ตั้ง	สมาชิก	พื้นที่ปลูก (ไร่)	มาตรฐาน
1	แปลงใหญ่ส้มโอ หมู่ที่ 9 ต.ท่าฉนวน อ.ศรีมหาโพธิ์ จ.ปราจีนบุรี (ประธาน : นายถิรศักดิ์ โพธิ์ราช)	30	339	GAP 30 ราย GI 20 ส่วน
2	วสข.ชาวสวนส้มโอโคกไม้แดง (บ้าน) ต.ท่าฉนวน อ.ศรีมหาโพธิ์ จ.ปราจีนบุรี (ประธาน : นายอภิรักษ์ โพธิ์ราช)	15	118	GAP 15 ราย GI แบบกลุ่ม
3	วสข.หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านสระมะเกลือ ม.1 ต.โคกปี่น อ.ศรีมหาโพธิ์ จ.ปราจีนบุรี (ประธาน : นายธีระ ศรีมงคล)	30	87	GAP 18 ราย GI 16 ราย
4	วสข.แปลงใหญ่ส้มโอศรีโพธิ์หมื่น ม.2 บ้านโคกวัด อ.โคกปี่น อ.ศรีมหาโพธิ์ จ.ปราจีนบุรี	50	250	GAP 20 ราย GI 20 ราย

ติดต่อประสานงาน

คุณนิษฐ์ 084-979-4419
คุณไพฑูรย์ 089-792-0286

ประมาณการการผลิต

ขนาด	สัดส่วน	ปริมาณผลผลิต	ราคา
เบอร์ 1	44%	93,456 กก.	60 – 70 บาท/ลูก
เบอร์ 2	35%	74,340 กก.	40 – 50 บาท/ลูก
เบอร์ 3	21%	44,604 กก.	20 – 30 บาท/ลูก

แนวทางการพัฒนาส้มโอปราจีนบุรี

- ด้านการผลิตและพัฒนาคุณภาพ**
  - ส่งเสริมการผลิตตามมาตรฐาน GAP และ GI
  - ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการดูแลสวน การจัดการน้ำ และการป้องกันศัตรูพืช
  - พัฒนาคุณภาพส้มโอให้มีรสชาติ เนื้อสัมผัส และขนาดตรงตามความต้องการตลาด
- ด้านการรวมกลุ่มและบริหารจัดการ**
  - เสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่กลุ่มแปลงใหญ่ และวิสาหกิจชุมชน
  - วางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับช่วงเวลาการเก็บเกี่ยว
  - ส่งเสริมการใช้ข้อมูลการผลิตและต้นทุนเพื่อวางแผนการดำเนินงาน
- ด้านการตลาดและการเพิ่มมูลค่า**
  - เชื่อมโยงตลาดกับผู้ประกอบการ ห้างค้าปลีก และธุรกิจโดยตรง
  - พัฒนาบรรจุภัณฑ์และการคัดเกรดผลผลิต
  - ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ และช่องทางทางการตลาดสมัยใหม่
  - พัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปจากส้มโอเพื่อลดความสูญเสีย
- ด้านการบูรณาการหน่วยงาน**
  - ประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และเกษตรกร
  - สนับสนุนข้อมูลด้านการผลิต การตลาด และสถานการณ์ราคา
  - ติดตามและประเมินผลการพัฒนาเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง

อัตลักษณ์และการสร้างมูลค่าเพิ่มส้มโอปราจีนบุรี

ส้มโอปราจีนได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นสินค้า GI เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2565 ครอบคลุมส้มโอ 4 สายพันธุ์ ได้แก่ ทองดี ขาวน้ำผึ้ง ขาวใหญ่ และขาวแดงกวาง มีลักษณะเด่นด้านรสชาติหวาน ไม่ขม ไม่ขำลิ้น เปลือกบาง และเนื้อเยื่อ

ทองดี

ขาวน้ำผึ้ง

ขาวใหญ่

ขาวแดงกวาง

แนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่ม

- สร้างแบรนด์ส้มโอปราจีนให้เป็นที่รู้จัก
- ประชาสัมพันธ์อัตลักษณ์สินค้า GI และแหล่งผลิต
- ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและจำหน่ายสินค้าจากสวน
- พัฒนาการคัดบรรจุและระบบตรวจสอบย้อนกลับ
- เพิ่มช่องทางจำหน่ายผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ และตลาดสินค้าเกษตรคุณภาพ

เชิญชวนซื้อส้มโอคุณภาพจากเกษตรกรไทยโดยตรง

- สดใหม่จากสวน
- ปลอดภัย ได้มาตรฐาน
- สนับสนุนเกษตรกรไทย
- ร่วมสร้างเศรษฐกิจชุมชนให้เข้มแข็ง

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดปราจีนบุรี

☛ การแปรรูปส้มโอ จังหวัดปราจีนบุรี

การเพิ่มมูลค่าผลผลิตส้มโอปราจีนบุรี ด้วยนวัตกรรมการแปรรูปและการพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตรมูลค่าสูง

จังหวัดปราจีนบุรี มีศักยภาพในการผลิตส้มโอ ซึ่งสามารถนำมาต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์แปรรูป เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ลดการสูญเสียผลผลิตทางการเกษตร และเพิ่มช่องทางการจำหน่ายให้แก่เกษตรกรและกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

๑. ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากส้มโอ

ผลิตภัณฑ์โอ-สด-นะ เปลือกส้มโอหยี

เป็นตัวอย่างการนำเปลือกส้มโอมาแปรรูปโดยกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแปรรูปส้มโอ บ้านโคกวัด อำเภอสรีมโหสถ จังหวัดปราจีนบุรี มีผลิตภัณฑ์ ได้แก่ เปลือกส้มโอหยี สบู่ส้มโอ แยมส้มโอ และน้ำส้มโอ

น้ำสัมน้ำมัน

นำเนื้อสัมน้ำมันหรือสกัดเป็นเครื่องดื่ม พัฒนาสูตรให้มีรสชาติกลมกล่อม บรรจุขวดเพื่อจำหน่าย ทั้งแบบแช่เย็นและแบบผ่านกระบวนการฆ่าเชื้อที่เหมาะสม

เปลือกสัมน้ำมันและเปลือกสัมน้ำมันแห้ง

นำเปลือกสัมน้ำมันแปรรูปเป็นขนมหวานหรือขนมขบเคี้ยว ช่วยใช้ประโยชน์จากส่วนที่มักถูกทิ้ง และสามารถพัฒนาบรรจุภัณฑ์เพื่อเป็นของฝากประจำจังหวัด

แยมสัมน้ำมัน

นำเนื้อสัมน้ำมันแปรรูปเป็นแยม เพิ่มทางเลือกในการบริโภค ใช้ทาขนมปังหรือเป็นส่วนประกอบในเบเกอรี่

ส้มโอแกะพร้อมรับประทานและยำส้มโอ

คัดเลือกผลส้มโอที่มีคุณภาพ แกะเนื้อและบรรจุในภาชนะที่สะอาด พร้อมพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์อาหารพร้อมบริโภค โดยควบคุมอุณหภูมิและสุขลักษณะอย่างเหมาะสม

ชาจากเปลือกส้มโอ

นำเปลือกส้มโอที่ผ่านการทำความสะอาดและอบแห้งมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชาสมุนไพรหรือเครื่องดื่มกลิ่นส้มธรรมชาติ โดยต้องศึกษาความปลอดภัยและคุณภาพวัตถุดิบ

โอ-สกา-นะ เปลือกส้มโอหยี

เปลือกส้มโอหยี สินค้าแปรรูปที่ทำมาจากเปลือกส้มโอไร้สารเคมี กลายมาเป็นขนมกินเล่นที่แสนอร่อย จากกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร แปรรูปส้มโอ บ้านโคกวัด อำเภอสรีมโหสถ จังหวัดปราจีนบุรี

สนใจสินค้า/สอบถามข้อมูล ติดต่อได้ที่
092-4261509 น้าเจียน เจ้าของเปลือกส้มโอหยี แรนด์ โอ-สกา-นะ

๓. แนวทางการพัฒนาการแปรรูปส้มโอของจังหวัดปราจีนบุรี

แนวทาง	การดำเนินงาน
การเพิ่มมูลค่าผลผลิต	แปรรูปส้มโอที่มีตำหนิหรือขนาดไม่ได้มาตรฐานสำหรับจำหน่ายเป็นผลสด แต่ยังมีคุณภาพและปลอดภัย
การพัฒนาผลิตภัณฑ์	พัฒนาสูตร รสชาติ รูปแบบผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์ให้ทันสมัย
การยกระดับมาตรฐาน	ส่งเสริมมาตรฐานการผลิตอาหาร สุขอนามัย และการควบคุมคุณภาพ
การตลาดออนไลน์	ใช้ Facebook TikTok และแพลตฟอร์มอีคอมเมิร์ซในการประชาสัมพันธ์และจำหน่าย
การส่งเสริมการท่องเที่ยว	เชื่อมโยงผลิตภัณฑ์แปรรูปกับสวนส้มโอและแหล่งท่องเที่ยวชุมชน
การสร้างอัตลักษณ์	เชื่อมโยงผลิตภัณฑ์กับชื่อเสียงและอัตลักษณ์ของส้มโอปราจีน GI

๔. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- เกษตรกรมีช่องทางเพิ่มรายได้จากผลผลิตส้มโอ
- ลดปริมาณผลผลิตที่สูญเสียและเพิ่มการใช้ประโยชน์จากเปลือกส้มโอ
- เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่และสร้างโอกาสทางธุรกิจให้วิสาหกิจชุมชน
- สร้างการรับรู้และขยายตลาดผลิตภัณฑ์ส้มโอปราจีนบุรี
- สนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและเกษตรมูลค่าสูง

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดปราจีนบุรี

ควรบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เกษตรกร สถาบันการศึกษา และภาคเอกชน เพื่อสนับสนุนองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีการแปรรูป การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การรับรองมาตรฐาน และการตลาด โดยมุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรในพื้นที่อย่างคุ้มค่า และต่อยอดส้มโอปราจีน GI ให้เกิดมูลค่าเพิ่มอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

๑. ดร.ภญ.นิศารัตน์ ศิริวัฒนเมธานนท์, ดร.ภก.ภานุพงษ์ พงษ์ชีวัน. อันตรกิริยาระหว่างส้มโอกับยา. บทความเผยแพร่ความรู้สู่ประชาชน. ภาควิชาเภสัชพิษวิทยา คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
๒. นิดดา หงส์วิวัฒน์ และทวีทอง หงส์วิวัฒน์. ส้มโอ ใน ผลไม้ ๑๑๑ ชนิด: คุณค่าอาหารและการกิน. กทม. แสงแดด. ๒๕๕๐ หน้า ๒๒๕ - ๒๒๙
๓. ฤทธิ์แก้ไอ ขับเสมหะ และลดการอักเสบของสารสกัดจากเปลือก [สารสกัดจากเปลือกส้มโอ](#). ข่าวความเคลื่อนไหวสมุนไพร. สำนักงานข้อมูลสมุนไพร คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
๔. Myung K, Narciso JA and Manthey JA. (๒๐๐๘). Removal of furanocoumarins in grapefruit juice by edible fungi. Journal of Agricultural and Food Chemistry ๕๖(๒๔): ๑๒๐๖๔-๑๒๐๖๘.
๕. Guo LQ. et al. (๒๐๐๗). Different roles of pummelo furanocoumarin and cytochrome P₄₅₀ 3A₄ polymorphism in the fate and action of felodipine. Current Drug Metabolism; ๘(๖): ๖๒๓-๓๐
๖. พิษต่อเซลล์มะเร็งของสารสกัดจากใบส้มโอ. ข่าวความเคลื่อนไหวสมุนไพร. สำนักงานข้อมูลสมุนไพร. คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
๗. Anlamlert W, Sermsappasuk P, Yokubol D, Jones S. (๒๐๑๕). Pomelo Enhances Cyclosporine Bioavailability in Healthy Male Thai Volunteers. Journal of Clinical Pharmacology: ๕๕(๔) ๓๗๗-๓๘๓.
๘. ฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระและลดไขมันในเลือดของส้มโอพันธุ์ต่างๆ ในประเทศไทย. ข่าวความเคลื่อนไหวสมุนไพร. สำนักงานข้อมูลสมุนไพร คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
๙. ส้มโอ. ฐานข้อมูลเครื่องยา. คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก <http://www.thaicrudruy.com/main.php?action=viewpaye&pid=๑๓๔>
๑๐. สารในน้ำมันหอมระเหยจากเปลือกส้มโอ. กระดานถาม-ตอบ. สำนักงานข้อมูลสมุนไพร คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก
๑๑. <http://www.medplant.mahidol.ac.th/user/reply.asp?id=๖๗๘๕>
๑๒. ส้มโอ (Pomelo) สรรพคุณและการปลูกส้มโอ. พืชเกษตรดอทคอม เว็บไซต์เพื่อเกษตรกรไทย (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก <http://www.puechkaset.com>
๑๓. สารสกัดในเปลือกส้มโอ. กระดานถาม-ตอบ. สำนักงานข้อมูลสมุนไพร คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก
๑๔. <http://www.medplant.mahidol.ac.th/user/reply.asp?id=๖๙๔๖>

คณะผู้จัดทำ

คณะที่ปรึกษา

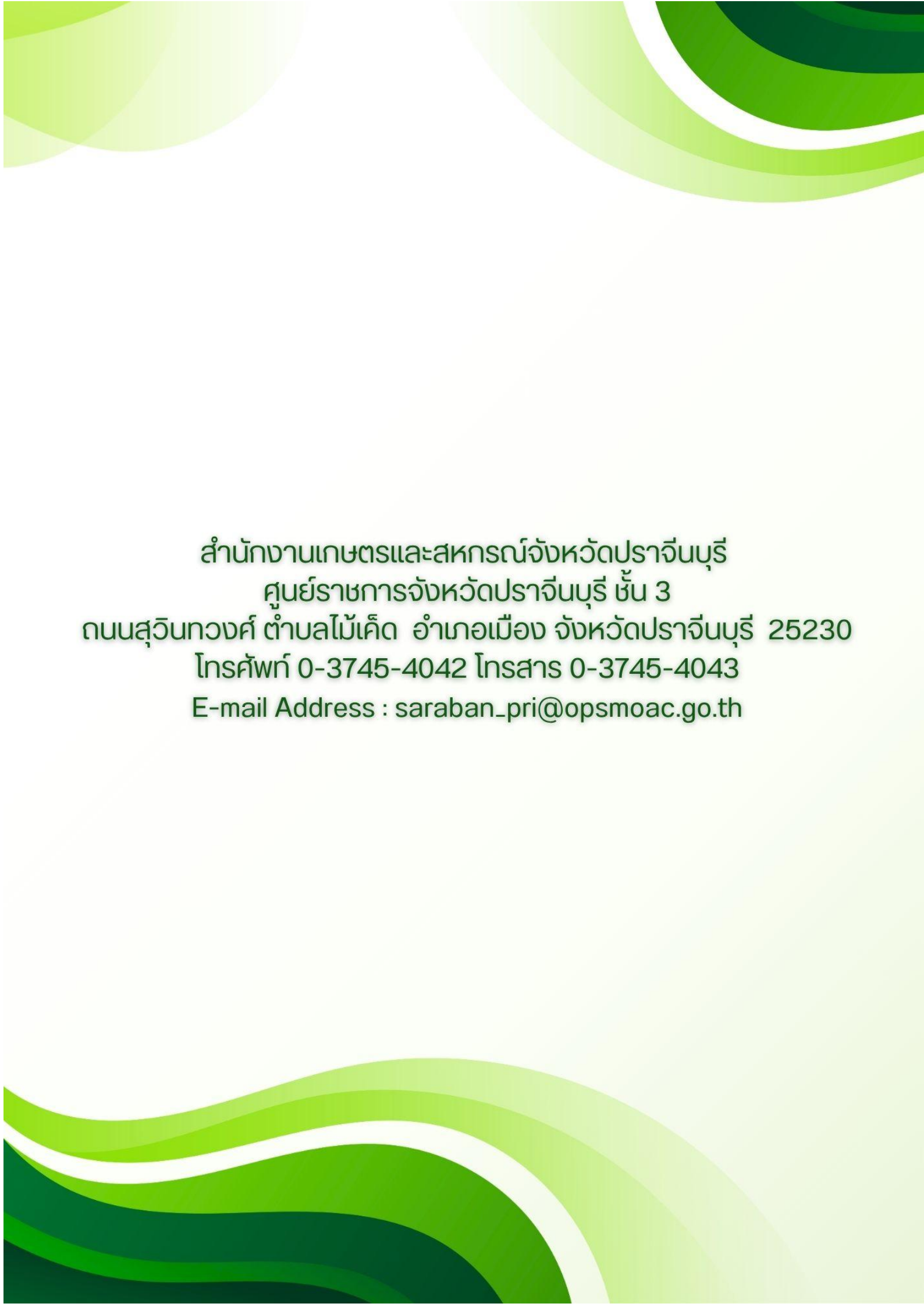
นางยอดขวัญ   วิชาคกิจ
นางพรพรรณนี่   ใจเอื้อ

เกษตรและสหกรณ์จังหวัดปราจีนบุรี
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
กลุ่มสารสนเทศการเกษตร

ผู้จัดทำ/ผู้เรียบเรียง

นางสาวกัลยาณี   เปลี่ยนประเสริฐ

เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล
สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดปราจีนบุรี
กลุ่มสารสนเทศการเกษตร

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดปราจีนบุรี
ศูนย์ราชการจังหวัดปราจีนบุรี ชั้น 3
ถนนสุวินทวงศ์ ตำบลไม้เค็ด อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี 25230
โทรศัพท์ 0-3745-4042 โทรสาร 0-3745-4043
E-mail Address : saraban_pri@opsmoac.go.th